

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ:

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ 2022-2024

Σεπτέμβριος 2021

Κενή σελίδα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΠΟΣΤΟΛΗ.....	4
ΟΡΑΜΑ	4
ΑΞΙΕΣ	4
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ	5
ΤΜΗΜΑ: ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΥΓΕΙΑΣ	6
ΣΤΟΧΟΣ 1: ΒΕΛΤΙΣΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΥΓΕΙΑΣ	6
ΣΤΟΧΟΣ 2: Προαγωγή της υγείας και πρόληψη ασθενειών	12
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ - ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ.....	14
ΤΜΗΜΑ: ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ	17
ΣΤΟΧΟΣ 1: ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΥΛΑΞΗ της ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ / ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ της ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ	17
ΣΤΟΧΟΣ 2: Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των εποπτικών / εκλεκτικών μηχανισμών καθοδήγησης στον τομέα της Δημόσιας Υγείας	19
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ - ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ	24
ΤΜΗΜΑ: ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ.....	28
ΤΜΗΜΑ: Οδοντιατρικές Υπηρεσίες.....	29
ΣΤΟΧΟΣ 1: Διασφάλιση υψηλού επιπέδου στοματικής υγείας και παροχής οδοντιατρικής περίθαλψης	29
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ - ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	34
ΤΜΗΜΑ: Φαρμακευτικές Υπηρεσίες.....	36
ΣΤΟΧΟΣ 1: Διασφάλιση της ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ, ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ και ασφαλείας των φαρμακευτικών προϊόντων στην κυπρο και ΣΤΑ κρατη μέλη της ΕΕ	36
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ - ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	40
Τμήμα: Γενικό Χημείο του Κράτους.....	44
ΣΤΟΧΟΣ 1: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ	44
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ - ΓΕΝΙΚΟ ΧΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ	48

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ 2022 - 2024

ΑΠΟΣΤΟΛΗ

Διασφάλιση ενός συστήματος υγείας της χώρας το οποίο να είναι ανθρωποκεντρικό, να δίνει έμφαση στην πρόληψη και να στοχεύει στην ενίσχυση της κοινωνικής προσφοράς μέσα από τη συνεχή αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών με επαγγελματισμό και σεβασμό, ισότιμα προς όλους τους πολίτες.

ΟΡΑΜΑ

Ποιοτικές υπηρεσίες υγείας σε όλους τους πολίτες και για όλη τη διάρκεια της ζωής τους.

ΑΞΙΕΣ

A. Αξίες σε σχέση με την προσφορά προς την κοινωνία

- i. **Κοινωνική προσφορά:** Παροχή υπηρεσιών υγείας με επίκεντρο τον άνθρωπο και την κοινωνία ευρύτερα, με σεβασμό προς τις ανάγκες τους και με γνώμονα τη συλλογική ευημερία, την προστασία του περιβάλλοντος, τη διαφύλαξη του δημοσίου συμφέροντος και την επένδυση στις μελλοντικές γενεές.
- ii. **Ισότητα στην υγεία:** Δημιουργία των κατάλληλων υποδομών και συστημάτων που να εξασφαλίζουν την ισότιμη πρόσβαση των πολιτών σε υπηρεσίες υγείας και να διασφαλίζουν ίσα δικαιώματα και μεταχείριση, μακριά από κάθε είδους διακρίσεις.
- iii. **Ποιότητα στην υγεία:** Αποτελεσματική διαχείριση των υπηρεσιών υγείας, λαμβάνοντας υπόψη τις παραμέτρους της δομής, των διαδικασιών και των αποτελεσμάτων, με στόχο την παροχή αναβαθμισμένων υπηρεσιών υγείας, ώστε να επιτυγχάνεται το μεγαλύτερο όφελος με το μικρότερο κόστος για τον ασθενή.
- iv. **Βελτίωση ποιότητας ζωής με έμφαση στην πρόληψη:** Φροντίδα υγείας με έμφαση στην παροχή υπηρεσιών και στην ανάπτυξη προγραμμάτων που να προλαμβάνουν τις ασθένειες, να βελτιώνουν και να προάγουν την ανθρώπινη υγεία.

B. Εσωτερικές Αξίες του Οργανισμού

- i. **Αριστεία:** Οργάνωση εργασιών και ανάπτυξη προγραμμάτων, με στόχο την προώθηση της έρευνας, της καινοτομίας και της νέας τεχνολογίας, για διεύρυνση της επιστημονικής γνώσης και ανάπτυξη κουλτούρας αριστείας στις παρεχόμενες υπηρεσίες.
- ii. **Ακεραιότητα:** Καθορισμός και βελτίωση των διαπροσωπικών σχέσεων στη βάση του περί δικαίου αισθήματος, με γνώμονα τις αρχές της εκτίμησης, της δικαιοσύνης, της αναλογικότητας, της καλής πίστης και της διακριτικότητας.
- iii. **Αποδοτικότητα:** Ορθολογική αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων (προϋπολογισμού, εξοπλισμού, υποδομής, ανθρώπινου δυναμικού), για τη βέλτιστη παροχή υπηρεσιών υγείας προς τους πολίτες.
- iv. **Επαγγελματισμός:** Συμπεριφορά του προσωπικού, κατά τρόπο που να εμπνέει εμπιστοσύνη και ωριμότητα, με σεβασμό στους ισχύοντες Νόμους και Κανονισμούς, στις απόψεις των συνεργατών του και στα δικαιώματα του πολίτη.
- v. **Σεβασμός:** Ανάπτυξη των αρχών της εκτίμησης, της υπευθυνότητας, της εμπιστευτικότητας και της τήρησης των Νόμων και Κανονισμών, με την αποδοχή της διαφορετικότητας, τόσο στην επικοινωνία με τους συναδέλφους όσο και στην επικοινωνία και εξυπηρέτηση των πολιτών.
- vi. **Ομαδικότητα:** Ανάπτυξη της συλλογικής εργασίας μεταξύ του προσωπικού, στη βάση ενός διαδραστικού και εποικοδομητικού διαλόγου και συνεργασίας προς όφελος του πολίτη, αλλά και της κοινωνίας στο σύνολο.

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ

- i. Αναδιάρθρωση του Συστήματος Υγείας της Χώρας.
- ii. Ενίσχυση και Αναβάθμιση της Ηλεκτρονικής Υγείας (eHealth).
- iii. Ενίσχυση της Ενεργούς και Αποτελεσματικής Παρουσίας στο Ευρωπαϊκό και Διεθνές Γίγνεσθαι.
- iv. Προώθηση της Προαγωγής της Υγείας και Πρόληψης των Ασθενειών καθ' όλη τη Διάρκεια της Ζωής.
- v. Διαχείριση, Εκπαίδευση και Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού στον τομέα της Υγείας.
- vi. Ανάπτυξη Δραστηριοτήτων Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας.

ΣΤΟΧΟΣ 1: ΒΕΛΤΙΣΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΥΓΕΙΑΣ

1. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η ψήφιση του «Ο Περί Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας Νόμου του 2017» και των «Οι περί Ίδρυσης Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας (Γενικοί) Κανονισμοί του 2017» σήμανε την έναρξη της υλοποίησης της αυτονόμησης των Δημόσιων Νοσηλευτηρίων και των Κέντρων Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας. Το Δεκέμβριο του 2017 διορίστηκε το Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας (ΟΚΥΠΥ), από τον Νοέμβριο και Δεκέμβριο 2018 έχουν διοριστεί η Διευθυντική Ομάδα του Οργανισμού και οι Διευθυντικές Ομάδες των Διευθύνσεων και αρχές του 2019 προχώρησε η απόσπαση/ μεταφορά του προσωπικού και των υποδομών υγείας στον ΟΚΥΠΥ.

Ταυτόχρονα, με τη ψήφιση του «Ο Περί Γενικού Συστήματος Υγείας (Τροποποιητικός) Νόμος του 2017» προχωρεί η σε δύο φάσεις εισαγωγή του ΓεΣΥ. Η πρώτη φάση έχει εισαχθεί την 1^η Ιουνίου 2019 και αφορά στην Εφαρμογή Εξωνοσοκομειακής Φροντίδας Υγείας (εισαγωγή υπηρεσιών προσωπικού ιατρού, ειδικού ιατρού, εργαστηριακών εξετάσεων και φαρμάκων). Τον Ιούνιο του 2020, έχει προωθηθεί η πλήρης εφαρμογή του ΓεΣΥ (εισαγωγή υπηρεσιών ενδονοσοκομειακής φροντίδας υγείας, ΤΑΕΠ, Ασθενοφόρων, Νοσηλευτών, Μαιών, άλλων επαγγελματιών υγείας, και προληπτικής οδοντιατρικής φροντίδας).

Επιπλέον, το 2019 ψηφίστηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων η νομοθεσία για την ηλεκτρονική υγεία, ενώ ενώπιον της Βουλής των Αντιπροσώπων βρίσκονται τα νομοσχέδια για ίδρυση Πανεπιστημιακών Κλινικών και ίδρυση Κυπριακού Οργανισμού Φαρμάκων, για συζήτηση και ψήφισή τους σε νόμους.

Η πανδημία COVID-19 ανέδειξε περαιτέρω προκλήσεις στον τομέα της υγείας και ανάγκες ανάκαμψης και ανθεκτικότητας του συστήματος της υγείας. Ως εκ τούτου, το Υπουργείο Υγείας σε συνεργασία με τους συνδεδεμένους Οργανισμούς του (Οργανισμός Ασφάλισης Υγείας και ΟΚΥΠΥ) προχώρησε σε συμπερίληψη αριθμού επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων στο Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας 2021-2026 που στοχεύουν στην αύξηση της αποδοτικότητας, της προσβασιμότητας και της συνολικής ανθεκτικότητας του συστήματος, με συγκεκριμένα μέτρα για την ανάπτυξη πολιτικών και την παρακολούθηση βασικών μετρήσεων για την υποστήριξη αποφάσεων που βασίζονται σε δεδομένα που οδηγούν στη διασφάλιση επαρκών προμηθειών και υποδομών που θα βελτιώσουν την ικανότητα των νοσοκομειακών μονάδων και τις συνθήκες εργασίας του υγειονομικού προσωπικού. Οι επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις αυτές αφορούν στην αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης μέσω της δημιουργίας ενός Εθνικού Κέντρου Κλινικής Τεκμηρίωσης και της διαπίστευσης των παρεχόμενων υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και της αναβάθμισης της ιατρικής τεχνολογίας και ιατρικών συσκευών στα νοσοκομεία, στην ανάπτυξη λύσεων eHealth για ευκολότερη πρόσβαση σε περιλήψεις ασθενών, ePrescription και eDispensing, στην ανάπτυξη ηλεκτρονικής επιτήρησης της νοσοκομειακής κατανάλωσης αντιβιοτικών και της υγειονομικής περίθαλψης - σχετιζόμενων λοιμώξεων, στη σταδιακή μετατόπιση του πλαισίου παροχής υγειονομικής περίθαλψης και αποζημίωσης προς μοντέλα με βάση την αξία στο πλαίσιο του ΓεΣΥ, στην ανάπτυξη καινοτόμου πληροφοριακού συστήματος ΤΠΕ δημόσιας υγείας στο γενικό πλαίσιο παρακολούθησης και ελέγχου των μεταδοτικών ασθενειών και ετοιμότητας για κάθε πανδημία και στη δημιουργία υποδομών και εξοπλισμού που θα εξυπηρετούν τόσο προς όφελος των ασθενών όσο και των εργαζομένων στην υγειονομική περίθαλψη, τη λειτουργικότητα των νοσοκομείων και των αρχών δημόσιας υγείας (Επενδυτικά μέτρα).

Με την αυτονόμηση των Δημόσιων Νοσηλευτηρίων, το Υπουργείο Υγείας έχει αποδεσμευτεί από την διαδικασία οργάνωσης και παροχής υπηρεσιών φροντίδας υγείας και διατηρεί αρμοδιότητες για το σχεδιασμό, την οργάνωση, τη διαχείριση και τη ρύθμιση του συστήματος υγείας στοχεύοντας στη βέλτιστη λειτουργία του. Για την πλέον αποτελεσματική εκπλήρωση των αρμοδιοτήτων αυτών θα προχωρήσει στην αναδιάρθρωση και ορθολογιστική στελέχωση του με βάση τη σχετική μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας (2014)¹. Η αναμενόμενη αναδιάρθρωση του Υπουργείου Υγείας

¹ World Bank (2014) Analysis of the Function and Structure of the Ministry of Health of the Republic of Cyprus, Washington DC: The World Bank

[http://www.cracs.gov.cy/cracs/cracs.nsf/0/19C93F7040511146C2257E34002F8B4E/\\$file/Final%20Report%20MOH.pdf](http://www.cracs.gov.cy/cracs/cracs.nsf/0/19C93F7040511146C2257E34002F8B4E/$file/Final%20Report%20MOH.pdf)

θα διαφοροποιήσει τις δραστηριότητες που αφορούν την αποτελεσματική διαχείριση του Συστήματος Υγείας της χώρας. Η πανδημία έχει καθυστερήσει την ολοκλήρωση και στη συνέχεια την αξιολόγηση της μελέτης για την αναδιάρθρωση του Υπουργείου Υγείας, εν όψει των μεταρρυθμίσεων στην υγεία. Μέχρι την αξιολόγηση της μελέτης, οι δραστηριότητες της Κεντρικής Διοίκησης του Υπουργείου Υγείας που καταγράφηκαν στον στρατηγικό σχεδιασμό 2020-2022 θα παραμείνουν οι ίδιες και αφορούν:

- Στο **Συντονισμό της υλοποίησης της Στρατηγικής του Υπουργείου Υγείας σε Θέματα Πολιτικών Υγείας**. Η ετοιμασία της Στρατηγικής αποτελεί το έγγραφο για τη χάραξη της πολιτικής με τον σχεδιασμό, παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής της. Ένα σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη αυτής της Στρατηγικής έχει και η Μονάδα Παρακολούθησης Υγείας στο επίπεδο της Διοίκησης, η οποία συλλέγει και αναλύει δεδομένα και παρέχει βασικές πληροφορίες για την υγεία στο Υπουργείο και στους άλλους φορείς. Επιπλέον, η περαιτέρω ανάπτυξη και ενίσχυση των **Ευρωπαϊκών και Διεθνών Σχέσεων** του Υπουργείου και η αποτελεσματική συμμετοχή του στα Ευρωπαϊκά Προγράμματα, συνεχίζουν να αποτελούν θέματα προτεραιότητας για το Υπουργείο Υγείας.
- Στη **Διεύθυνση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών** του Υπουργείου Υγείας που είναι η αρμόδια αρχή και αποτελεί το σημείο αναφοράς για το Νοσηλευτικό και Μαιευτικό Επάγγελμα καθώς και για το Νοσηλευτικό και Μαιευτικό προσωπικό. Βασικός ρόλος της Διεύθυνσης Νοσηλευτικών Υπηρεσιών, είναι ο καθορισμός της Νοσηλευτικής και Μαιευτικής Πολιτικής σε εθνικό επίπεδο, τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, με συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων για όλα τα θέματα που σχετίζονται με τη Νοσηλευτική και Μαιευτική αλλά και γενικότερα με τη δημόσια υγεία. Η Διεύθυνση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών ακολουθώντας την κείμενη Νομοθεσία περί Νοσηλευτικής και Μαιευτικής 1988, τη διεθνή βιβλιογραφία και πρακτική, τις εισηγήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Συμβουλίου Υπουργών Υγείας των Ευρωπαϊκών Χωρών, τις διακηρύξεις Διεθνών Οργανισμών όπως του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, του Διεθνές Συμβουλίου Νοσηλευτών, υποστηρίζει τη βέλτιστη λειτουργία του Συστήματος Υγείας με απώτερο στόχο τη διασφάλιση παροχής ποιοτικής νοσηλευτικής φροντίδας στον πληθυσμό.
- Στην προώθηση της **ηλεκτρονικής υγείας** μέσω της Ομάδας Πληροφορικής του Υφυπουργείου Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής, η οποία δραστηριοποιείται στο επίπεδο της Διοίκησης του Υπουργείου. Επί του παρόντος, το Υπουργείο Υγείας διαθέτει σημαντικό αριθμό συστημάτων πληροφορικής σε λειτουργία, με το μεγαλύτερο (Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Υγείας – ΟΠΣΥ) να αποτελείται από δεκατρία (13) υποσυστήματα και να καλύπτει τις ανάγκες του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας, του Νοσοκομείου Αμμοχώστου και αριθμού Κέντρων Υγείας. Τα υπόλοιπα Νοσηλευτήρια του ΟΚΥΠΥ, χρησιμοποιούν διαφορετικό λογισμικό με λιγότερα υποσυστήματα το οποίο αναπτύχθηκε από λειτουργούς της Ομάδας Πληροφορικής στο Υπουργείο Υγείας. Επιπλέον, το κάθε Νοσηλευτήριο του ΟΚΥΠΥ έχει εγκατεστημένο σύστημα αρχειοθέτησης και διακίνησης ακτινοδιαγνωστικών εικόνων (PACS), όπου αρχειοθετούνται οι ακτινογραφίες, οι αξονικές τομογραφίες και οι μαγνητικές τομογραφίες που πραγματοποιούνται στο συγκεκριμένο Νοσηλευτήριο. Οι ακτινοδιαγνωστικές εικόνες μετακινούνται ηλεκτρονικά μεταξύ νοσηλευτηρίων, όταν αυτό απαιτείται. Υπάρχει η δυνατότητα όλες οι ακτινοδιαγνωστικές εικόνες να εκτυπώνονται σε χαρτί, σε film ή ψηφιακούς δίσκους CDs και να δίνονται στους ασθενείς. Τα Τμήματα Επειγόντων Περιστατικών, Ορθοπεδικές Κλινικές και Χειρουργεία διαθέτουν σταθμούς επεξεργασίας ακτινοδιαγνωστικών εικόνων (PACS stations). Σε όλα τα Νοσηλευτήρια του ΟΚΥΠΥ οι θεράποντες ιατροί μέσω των προσωπικών τους υπολογιστών έχουν πρόσβαση στο σύστημα PACS.
- Στη λειτουργία Τομέα **Επιδοτούμενων Ασθενών** και την Εφαρμογή των Δικαιωμάτων των Ασθενών στη Διασυνοριακή Υγειονομική Περίθαλψη, την Έκδοση Ταυτοτήτων Νοσηλείας, την εφαρμογή των Ευρωπαϊκών Κανονισμών για τον Συντονισμό των Συστημάτων Κοινωνικής Ασφάλειας και συγκεκριμένα την ασφάλιση υγείας και την Τιμολόγηση των Ευρωπαίων Ασθενών. Ο Τομέας, ο οποίος απορρόφα μεγάλο ποσοστό του Προϋπολογισμού του Υπουργείου, αναμένεται πολύ σύντομα να μηχανογραφηθεί πλήρως με την εφαρμογή νέου σύγχρονου λογισμικού προγράμματος. Στις εργασίες του Τομέα αυτού περιλαμβάνονται τα εξής:
  - i. Η εφαρμογή του Σχεδίου Παροχής Οικονομικής Αρωγής για Υπηρεσίες Υγείας που δεν προσφέρονται στο Δημόσιο Τομέα. Ο Τομέας έχει την ευθύνη για την αποστολή ασθενών που χρήζουν υπηρεσιών υγείας, οι οποίες δεν παρέχονται εντός του ΓεΣΥ. Οι αποστολές αυτές αφορούν τόσο στον ιδιωτικό τομέα της Κυπριακής Δημοκρατίας, όσο και στο εξωτερικό (Κράτη Μέλη Ευρωπαϊκής Ένωσης και Τρίτες Χώρες), καθώς επίσης και

- στις μετακλήσεις εξειδικευμένων ιατρών σε δημόσια νοσηλευτήρια για διενέργεια επεμβάσεων ή θεραπειών που δεν πραγματοποιούνται από ιατρούς η νοσηλευτήρια συμβεβλημένα με το ΓεΣΥ.
- ii. Η εφαρμογή της νομοθεσία που αφορά τα Δικαιώματα των ασθενών στο πλαίσιο της Διασυννοριακής Υγειονομικής Περίθαλψης (Νόμος 149(Ι)/ 2013). Με το Νόμο 149(Ι)/2013 θεσμοθετήθηκε το πλαίσιο εφαρμογής της διασυννοριακής υγειονομικής περίθαλψης στην Κυπριακή Δημοκρατία, τόσο σαν κράτος μέλος ασφάλισης όσο και σαν κράτος μέλος θεραπείας, με στόχο τη διευκόλυνση στην άσκηση των δικαιωμάτων των ασθενών.
  - iii. Η Έκδοση Ταυτοτήτων Νοσηλείας για υπηρεσίες που δεν παρέχονται από το ΓεΣΥ, καθώς και για δικαιούχους ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης που δεν μπορούν να εγγραφούν στο ΓεΣΥ (καθορισμός δημόσιου συστήματος χρέωσης υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης, χρεώσεις των νοσηλευτηρίων, παροχή υγειονομικής περίθαλψης, χάραξη πολιτικής, επίλυση προβλημάτων που σχετίζονται με τον τομέα κ.λ.π).
  - iv. Η έκδοση Ευρωπαϊκής Κάρτας Ασφάλισης Ασθένειας, και γενικότερα η διεκπεραίωση όλων των διαδικασιών που προνοούνται στους Ευρωπαϊκούς Κανονισμούς για το Συντονισμό των Συστημάτων Κοινωνικής Ασφάλειας, περιλαμβανομένης της έκδοσης εγγράφων, τήρησης αρχείων και ανταλλαγής πληροφοριών με άλλους ευρωπαϊκούς φορείς ασφάλισης.

2. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: Συντονισμός της Στρατηγικής σε θέματα Πολιτικής και Σχεδιασμού (συμπεριλαμβανομένης της παρακολούθησης και της αξιολόγησης)- Μεταρρυθμίσεις στο Σύστημα Υγείας της Χώρας

Το Υπουργείο Υγείας είναι ο βασικός συντελεστής και συντονιστής, του συστήματος υγείας της χώρας. Για την επίτευξη της βέλτιστης λειτουργίας του συστήματος υγείας, ειδικότερα στο πλαίσιο και των μεταρρυθμίσεων στον τομέα της υγείας που έχουν υλοποιηθεί ή βρίσκονται σε εξέλιξη, ενόψει και της προγραμματιζόμενης αναδιάρθρωσης του Υπουργείου Υγείας, θα ετοιμαστεί αναθεωρημένη στρατηγική του Υπουργείου Υγείας σε θέματα Πολιτικής λαμβάνοντας υπόψη τα συνεχώς μεταβαλλόμενα δεδομένα στον τομέα της υγείας.

Οι δράσεις που αφορούν στην αυτονόμηση των δημόσιων νοσηλευτηρίων, στον εκσυγχρονισμό της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας έχουν προχωρήσει και αναληφθεί από τον Οργανισμό Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας, με το Υπουργείο Υγείας και τα εμπλεκόμενα Τμήματα και Διευθύνσεις του να στηρίζουν το έργο του. Η δράση που αφορά στην εφαρμογή του ΓεΣΥ έχει ήδη προωθηθεί.

Οι υπόλοιπες μεταρρυθμίσεις στο σύστημα υγείας της χώρας βρίσκονται σε φάση υλοποίησης και αφορούν:

- I. **εισαγωγή της ηλεκτρονικής υγείας** (που αποτελεί ξεχωριστή δραστηριότητα του Στόχου 1 και περιγράφεται στη συνέχεια)
- II. **ίδρυση Πανεπιστημιακών Κλινικών**, με το σχετικό νομοσχέδιο να βρίσκεται στη Βουλή των Αντιπροσώπων
- III. **δημιουργία Εθνικής Φαρμακευτικής Αρχής** σύμφωνα και με τις εισηγήσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας που περιλαμβάνονται στην έκθεσή της (Μάιο 2014). Ο Οργανισμός αυτός αναμένεται να αναλάβει και να αναβαθμίσει το ρυθμιστικό ρόλο του κράτους στον τομέα των φαρμάκων και καλλυντικών προϊόντων καθώς και των ιατροτεχνολογικών προϊόντων. Επίσης, θα έχει την ευθύνη της εφαρμογής σχετικών ελέγχων, επιθεωρήσεων και επιτηρήσεων της αγοράς, καθώς επίσης και της παροχής πληροφοριών που θα συμβάλουν στη ασφαλή και αποτελεσματική χρήση των προϊόντων αυτών από τους πολίτες.

Σημαντικό ρόλο σε θέματα καθορισμού, ανάπτυξης αλλά και παρακολούθησης των διαφόρων πολιτικών υγείας έχει η Μονάδα Παρακολούθησης Υγείας (ΜΠΥ) στο επίπεδο της Διοίκησης μέσω της συλλογής και ανάλυσης δεδομένων και της παροχής σημαντικών πληροφοριών υγείας.

Ταυτόχρονα, σημαντικός είναι ο καθορισμός και υλοποίησης πολιτικών όσον αφορά στις Ευρωπαϊκές και Διεθνείς σχέσεις του Υπουργείου Υγείας. Το Κλιμάκιο Ευρωπαϊκών Θεμάτων (ΚΕΘ) του Υπουργείου Υγείας διευκολύνει και προωθεί τον πιο αποτελεσματικό συντονισμό των Τμημάτων/ Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας σε θέματα αρμοδιοτήτων του (Δημόσια Υγεία, Φάρμακα, Ιατροτεχνολογικό Εξοπλισμό και Τρόφιμα). Ο συντονισμός αυτός επιτυγχάνεται στα πλαίσια μιας συνεχούς και αμφίδρομης συνεργασίας, τόσο μεταξύ των Τμημάτων, όσο και με τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ΕΕ και με άλλους εμπλεκόμενους φορείς. Αντίστοιχα, στον τομέα των Διεθνών Σχέσεων, το Υπουργείο

Υγείας στοχεύει στην ενίσχυση των διμερών και άλλων σχέσεων και έχει μέχρι τώρα συνάψει μεγάλο αριθμό Διμερών Συμφωνιών και Μνημονίων Συναντίληψης, με τη συνεργασία να εστιάζεται κυρίως στην ανταλλαγή εμπειρογνομosύνης.

Επιπλέον, η οργάνωση των διεργασιών του Υπουργείου με στόχο την ενδυνάμωση των Δομών, την Ανάπτυξη Ικανοτήτων (Capacity Building) και την εισαγωγή ενισχυτικών εργαλείων όπως είναι η Αξιολόγηση Τεχνολογιών Υγείας (ATY), τροχοδρομούνται ως σημαντικά στοιχεία της Στρατηγικής σε θέματα πολιτικής.

Επιπλέον, η Δραστηριότητα αυτή περιλαμβάνει:

- I. Ενδυνάμωση και επέκταση των δραστηριοτήτων της Μονάδας Παρακολούθησης Υγείας περιλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, της επέκτασης αρχείων και της ολοκλήρωσης του νομοσχεδίου Περί Ίδρυσης Μονάδας Παρακολούθησης Υγείας
- II. Προώθηση του Ιατρικού Τουρισμού σε συντονισμό με το Υφυπουργείο Τουρισμού και σε συνεργασία με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ), Ιδιωτικά Νοσηλευτήρια, Πανεπιστήμια και άλλα Ινστιτούτα.
- III. Βελτίωση και αναβάθμιση της προσφερόμενης εκπαίδευσης των ειδικευομένων ιατρών στα νοσηλευτήρια της Κύπρου, με στόχο ενός αναθεωρημένου και εκσυγχρονισμένου πλαισίου της ιατρικής εκπαίδευσης στα πλαίσια και των αντίστοιχων αλλαγών στο σύστημα εκπαίδευσης ειδικευομένων/ εξειδικευομένων ιατρών στην Ελλάδα.
- IV. Προώθηση της αναθεώρησης και του εκσυγχρονισμού του υφιστάμενου νομικού πλαισίου.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: Διεύθυνση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών

Στο πλαίσιο των στρατηγικών στόχων του Υπουργείου Υγείας και των γενικότερων μεταρρυθμίσεων του Συστήματος Υγείας, η Διεύθυνση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών συνεχίζει το ρόλο και τις αρμοδιότητες της για τη βέλτιστη λειτουργία της, με απώτερο στόχο τη διασφάλιση παροχής ποιοτικής νοσηλευτικής φροντίδας στον πληθυσμό. Η δραστηριότητα αυτή περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

- I. Διαχείριση Ποιότητας: Ανάπτυξη Νοσηλευτικής και Μαιευτικής Πολιτικής, Διασφάλιση Συνεχούς Ποιοτικής Νοσηλευτικής και Μαιευτικής Φροντίδας, Ανάπτυξη Κλινικών Κατευθυντήριων Οδηγιών και Εσωτερικό Έλεγχο.
- II. Διαχείριση Ανθρώπινου Δυναμικού: Διασφάλιση Συνεχούς Εκπαίδευσης και Επαγγελματικής Ανάπτυξης του νοσηλευτικού και μαιευτικού προσωπικού, κλινική τοποθέτηση των φοιτητών Νοσηλευτικής και Μαιευτικής σε συνεργασία με Πανεπιστήμια, κλινική Εκπαίδευση και Καθοδήγηση των φοιτητών, προώθηση Νοσηλευτικής και Μαιευτικής Έρευνας και Τεκμηριωμένης Πρακτικής, διαχείριση του μόνιμου προσωπικού και τους εργοδοτούμενους αορίστου και ορισμένου χρόνου (Γενικής Νοσηλευτικής/Μαιευτικής, Ψυχικής Υγείας και Επισκέπτριες/τες Υγείας) το οποίο προσλήφθηκε από το Υπουργείο Υγείας.
- III. Ανάπτυξη Προγραμμάτων Προαγωγής και Πρόληψης της Υγείας και Πληθυσμιακών Ελέγχων, μέσω των Υπηρεσιών Επισκεπτών/τριών Υγείας, το νοσηλευτικό προσωπικό Ψυχικής Υγείας και συμμετοχή σε εθνικές στρατηγικές που αφορούν τη δημόσια υγεία.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: Ηλεκτρονική Υγεία - eHealth (περιλαμβανομένων της τεχνολογίας πληροφορικής)

Το Υπουργείο θα συνεχίσει τη λειτουργία των υφιστάμενων εφαρμογών των διαφόρων Τομέων/ Μονάδων του, όπως το σύστημα του Αρχείου σε διάφορα Τμήματα του Υπουργείου Υγείας, η έκδοση Ταυτοτήτων Νοσηλείας, η Ευρωπαϊκή Κάρτα Ασφάλισης Ασθενείας, το Σχέδιο Επιδότησης Ασθενών, τα Διοικητικά Πρόστιμα στις Υγειονομικές Υπηρεσίες και η Αποθήκη Δεδομένων για τη Μονάδα Παρακολούθησης Υγείας και άλλες Βάσεις Δεδομένων. Ταυτόχρονα, θα συνεχιστεί η λειτουργία των υφιστάμενων εφαρμογών και συστημάτων στα Νοσηλευτήρια, Κέντρα Υγείας και στις Φαρμακευτικές Υπηρεσίες.

Παράλληλα, στο πλαίσιο των προσπαθειών του Υπουργείου Υγείας για επέκταση της ηλεκτρονικής υγείας, προωθούνται τα πιο κάτω έργα:

- i. Νέο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Υγείας (ΟΠΣΥ):
  - Επέκταση/ εφαρμογή ΟΠΣΥ σε όλα τα Δημόσια Νοσηλευτήρια και Κέντρα Υγείας σε όλες τις επαρχίες.
  - Δημιουργία Ενιαίου Κέντρου Δεδομένων που να φιλοξενεί και να υποστηρίζει τα συστήματα πληροφορικής όλων των δημόσιων Κέντρων Υγείας/ Νοσοκομείων (περιλαμβάνεται στην επέκταση/εφαρμογή του ΟΠΣΥ).

- Ψηφιοποίηση του αρχείου του ιατρικού φακέλου σε όλα τα Δημόσια Νοσηλευτήρια / Κέντρα Υγείας.

ii. Άλλα συστήματα πληροφορικής:

- Σύστημα Διαχείρισης Πληροφοριών Εργαστηρίου για το Γενικό Χημείο του Κράτους το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή.
- Πληροφοριακό Σύστημα για το Πρόγραμμα Εμβολιασμού για COVID-19 του Υπουργείου Υγείας.
- Έργα για τα ευρωπαϊκά προγράμματα eHealth (eHealth National Contact Point CEF και EESSI) που υλοποιούνται σε συνεργασία με το Εργαστήριο Ηλεκτρονικής Υγείας του Πανεπιστημίου Κύπρου.
- «Deployment of generic cross border eHealth services in Cyprus» στα πλαίσια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.
- Πληροφορικό σύστημα για τον Τομέα Ταυτοτήτων Νοσηλείας, Επιδότησης Ασθενών και Τομέα Τιμολόγησης Ευρωπαϊκών Ασθενών (παγοποιημένο προς το παρόν)
- Πληροφοριακό Σύστημα για Προγράμματα Πληθυσμιακών Ελέγχων.

iii. Δημιουργία ομάδας προώθησης, ανάπτυξης και υλοποίησης της ηλεκτρονικής υγείας, στην οποία συμμετέχουν όλοι οι σχετικοί φορείς (π.χ. Υπουργείο Υγείας, Εθνική Αρχή Ηλεκτρονικής Υγείας, Μονάδα Πληροφορικής, Μονάδα Παρακολούθησης Υγείας, Κυπριακός Οργανισμός Φαρμάκων, επαγγελματίες υγείας, Πανεπιστήμιο Κύπρου (π.χ. Τμήμα Πληροφορικής) κλπ). Στόχος είναι η ανάπτυξη της συνολικής στρατηγικής στο χώρο της ηλεκτρονικής υγείας.

iv. Εφαρμογή και Ενίσχυση της Ηλεκτρονικής Υγείας (eHealth)

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός έχει υιοθετηθεί ως στρατηγικός σύμμαχος για την επίτευξη του στόχου για τη διαχείριση και βελτίωση της φροντίδας των πολιτών και ιδιαίτερα των ασθενών. Αυτό αναμένεται να οικοδομήσει πιο αποτελεσματικές, εκσυγχρονισμένες λειτουργικές διαδικασίες που να ικανοποιούν τις ανάγκες των φορέων υγειονομικής περίθαλψης, των ασθενών και των σχετικών με την υγειονομική περίθαλψη οργανισμών.

Η Κύπρος, σύμφωνα με το κεκτημένο της ΕΕ για τη διασυνοριακή υγειονομική περίθαλψη, έχει λάβει αποφασιστικά μέτρα για την ολοκλήρωση του ψηφιακού μετασχηματισμού επιπέδου 1 και τη μετάβαση στον ψηφιακό μετασχηματισμό επιπέδου 2, όπως ο σχηματισμός του Ολοκληρωμένου Ηλεκτρονικού Αρχείου Υγειονομικής Περίθαλψης, ο σχηματισμός και η λειτουργία του Εθνικού Σημείου Επαφής για την Ηλεκτρονική Υγεία και τον ορισμό του ηλεκτρονικού αποθετηρίου των παρόχων υγειονομικής περίθαλψης. Αυτά θα εφαρμοστούν σωστά μέσω του ο περί Ηλεκτρονικής Υγείας Νόμου (Ν. 59(I) 2019), βάσει του οποίου συστάθηκε η Εθνική Αρχή Ηλεκτρονικής Υγείας.

Η ΕΑΗΥ ως νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου έχει αναμένεται να ρυθμίζει τη λειτουργικότητα του ψηφιακού μετασχηματισμού επιπέδου 2 σε εθνικό και διασυνοριακό επίπεδο. Επιπλέον, ρυθμίζονται θέματα τηλεϊατρικής και εξ αποστάσεως υγειονομικής περίθαλψης.

Στόχος είναι η δημιουργία ενός εθνικού οικοσυστήματος υγειονομικής περίθαλψης με επίκεντρο τον ασθενή, σύμφωνα με τις πεποιθήσεις των ακαδημαϊκών και οραματιστών που πρεσβεύουν στο «επενδύστε στην υγεία για να αποφύγετε ασθένειες» και «θεραπεύστε μια ασθένεια πριν εμφανιστεί».

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4: Επιδοτούμενοι Ασθενείς και Διασυνοριακή Υγειονομική Περίθαλψη /Τιμολόγηση Ευρωπαϊκών Ασθενών

Η Δραστηριότητα αυτή καλύπτει τις ακόλουθες διεργασίες:

- i. **Επιδότηση Ασθενών στη βάση των Ευρωπαϊκών Κανονισμών 883/04 και 987/09 και της εφαρμογής της Οδηγίας 2011/24/ΕΕ για την Εφαρμογή των Δικαιωμάτων των Ασθενών στη Διασυνοριακή Υγειονομική Περίθαλψη:**
  - A) **Επιδότηση ασθενών με βάση τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό 883/04 και το Έντυπο S2 ή επιδότηση ασθενών για αποστολές σε εξειδικευμένα ιατρικά κέντρα τρίτων χωρών:** Η εν λόγω υπηρεσία αφορά σε πολύ εξειδικευμένες υπηρεσίες υγείας που δεν παρέχονται στο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Οι ασθενείς αποστέλλονται κατά προτεραιότητα, με την έκδοση Εντύπου S2, σε νοσηλευτήρια κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία είναι συμβεβλημένα με το Εθνικό Σύστημα Υγείας της χώρας και όπου αυτό δεν είναι δυνατόν σε ιδιωτικά κέντρα εντός Ευρωπαϊκής Ένωσης ή σε εξειδικευμένα κέντρα τρίτων χωρών. Οι

υπηρεσίες αυτές παρέχονται με βάση τις πρόνοιες του υφιστάμενου Σχεδίου Οικονομικής Αρωγής για Υπηρεσίες Υγείας που δεν προσφέρονται στο Δημόσιο Τομέα.

Β) Εφαρμογή των Δικαιωμάτων των Ασθενών στη Διασυνοριακή Υγειονομική Περιθαλψη: η παροχή των υπηρεσιών γίνεται με βάση την Οδηγία 2011/24/ΕΕ για την εφαρμογή των Δικαιωμάτων των Ασθενών στα πλαίσια της Διασυνοριακής Υγειονομικής Περιθαλψης, όπως αυτή έχει μεταφερθεί στο Εθνικό Δίκαιο και οι εργασίες της Μονάδας αφορούν στα εξής:

(α) στη θέσπιση και έλεγχο του Εθνικού Σημείου Επαφής για την παροχή πληροφόρησης για τα δικαιώματα των ασθενών στη διασυνοριακή υγειονομική περίθαλψη, τη διαχείριση των εντύπων για αποζημίωση κόστους, την προέγκριση, την ενημέρωση για τα παράπονα/καταγγελίες, τον έλεγχο και διαχείριση της ιστοσελίδας του Εθνικού Σημείου Επαφής κ.α.

(β) στην αναθεώρηση της υφιστάμενης εθνικής (Ν.149(Ι)/2013) νομοθεσίας με βάση το κεκτημένο της ΕΕ,

(γ) στην ικανοποίηση των υποχρεώσεων που προκύπτουν από την Ευρωπαϊκή Οδηγία (ετοιμασία / σύνταξη ετήσιων εκθέσεων περί της εφαρμογής της Οδηγίας, ετοιμασία ερωτηματολογίων) καθώς επίσης και συνεργασία με τα άλλα Κράτη Μέλη της ΕΕ (ανταλλαγή πληροφοριών, απαντήσεις σε αιτήματα, ανταλλαγή γνώσεων κ.λ.π).

ii. **Επιδότηση Ασθενών στη βάση των προνοιών του Σχεδίου Οικονομικής Αρωγής για Υπηρεσίες Υγείας που δεν προσφέρονται στο Δημόσιο Τομέα.** Η εν λόγω υπηρεσία αφορά σε υπηρεσίες υγείας που δεν παρέχονται στο πλαίσιο του ΓεΣΥ, υπάρχει όμως δυνατότητα διεκπεραίωσής τους στο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας.

(α) μετάκληση εξειδικευμένων ιατρών σε δημόσια νοσηλευτήρια για διενέργεια συγκεκριμένων επεμβάσεων/θεραπειών.

(β) αποστολή σε νοσηλευτήρια του ιδιωτικού τομέα για συγκεκριμένες ή/και εξειδικευμένες επεμβάσεις και θεραπείες, οι οποίες δεν έχουν ενταχθεί ακόμη στο ΓεΣΥ.

(γ) αποστολή σε νοσηλευτήρια του ιδιωτικού τομέα για συγκεκριμένες ή/και εξειδικευμένες επεμβάσεις και θεραπείες, για τις οποίες δεν υπάρχει, στην παρούσα φάση, επάρκεια εντός ΓεΣΥ ή σε περιπτώσεις όπου τα νοσηλευτήρια εντός ΓεΣΥ δεν μπορούν να τις παρέχουν, εντός των συγκεκριμένων χρονικών ορίων που είναι ιατρικώς αποδεκτά με βάση την ιατρική αξιολόγηση της κατάστασης της υγείας του, την απαιτούμενη υπηρεσία υγείας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5: Διεύθυνση Αγορών και Προμηθειών

Η Διεύθυνση διασφαλίζει την επάρκεια των αναγκών του Υπουργείου Υγείας στον τομέα των αρμοδιοτήτων της, καθώς και τη διενέργεια διαγωνισμών σε θέματα που άπτονται της Δημόσιας Υγείας, όπως είναι η αγορά εμβολίων για την αντιμετώπιση της πανδημίας και εξασφάλιση νέων καινοτόμων φαρμακοθεραπειών, οι οποίες συμβάλλουν έτσι ώστε οι κύριοι ασθενείς να λαμβάνουν την προβλεπόμενη ιατροφαρμακευτική. Ως εκ τούτου, καλύπτει θέματα όπως:

- Ονομαστικά αιτήματα για νέες καινοτόμες θεραπείες (ΕΟΑ, ΕΕΠ και ΑΣΦ).
- Ονομαστικές εγκρίσεις για φάρμακα που δεν είναι στο συνταγολόγιο του ΟΑΥ.
- Ονομαστικές εγκρίσεις για φάρμακα που είναι καινοτόμα και τώρα άρχισε η κυκλοφορία τους.
- Φάρμακα και ναρκωτικά που δεν καλύπτονται από τη Φάση I και Φάση II του ΓεΣΥ.
- Διατροφικά προϊόντα που προορίζονται για ειδικούς ιατρικούς σκοπούς.
- Φάρμακα για το σχέδιο επιδότησης υπογόνιμων ζευγαριών.
- Φάρμακα για ομάδες ασθενών που δικαιούνται δωρεάν περίθαλψη και δεν είναι δικαιούχοι του ΓεΣΥ.
- Εμβόλια σύμφωνα με το νέο εμβολιαστικό σχήμα παιδιών και εφήβων μετά από απόφαση της Συμβουλευτικής Επιτροπής Εμβολιασμών. (Πολυδύναμα εμβόλια πενταπλό και εξαπλό και για τον HPV καρκίνου του τραχήλου της μήτρας-κονδυλωμάτων στα κορίτσια και αγόρια).
- Εμβόλια σύμφωνα με το νέο εμβολιαστικό σχήμα ενηλίκων και ευπαθών ομάδων μετά από απόφαση της Συμβουλευτικής Επιτροπής Εμβολιασμών (Ηπατίτιδα Α, Μηνιγγιτιδόκοκκο, Πνευμονιόκοκκο, Έρπητα Ζωστήρα).

ΣΤΟΧΟΣ 2: ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ**1. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ**

Η Στρατηγική Ευρώπη 2020 αναγνωρίζει την υγεία ως ένα πολύ σημαντικό, έμμεσο παράγοντα προς επίτευξη μιας έξυπνης, βιώσιμης και περιεκτικής ανάπτυξης. Οι επενδύσεις στην προαγωγή της υγείας και στην πρόληψη των ασθενειών έχουν θετικά αποτελέσματα όχι μόνο για τους πολίτες, αλλά και για την οικονομική βιωσιμότητα του συστήματος υγείας. Για τη διατήρηση της υγείας, η ανάπτυξη στοχευμένων στρατηγικών προαγωγής της υγείας και πρόληψης ασθενειών είναι πολύ σημαντική. Αυτό αναγνωρίζεται επίσης και στην υφιστάμενη βιβλιογραφία και εκδόσεις της ΕΕ και των Διεθνών Οργανισμών.

Η προαγωγή της υγείας και η πρόληψη των ασθενειών αποτελούν βασικούς άξονες της στρατηγικής του Υπουργείου Υγείας. Η Διοίκηση του Υπουργείου είναι υπεύθυνη για την ανάπτυξη των στρατηγικών και πολιτικών προαγωγής της υγείας, πρόληψης και έγκαιρης διάγνωσης των ασθενειών που απευθύνονται στο γενικό πληθυσμό, με έμφαση στην ανάπτυξη προγραμμάτων που απευθύνονται σε συγκεκριμένες ηλικιακές και ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού.

Δεδομένων των αυξημένων αναγκών για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη οι οποίες αποτελούν προέκταση των χρηματοοικονομικών συνθηκών και της γήρανσης του πληθυσμού, το Υπουργείο Υγείας έχει ήδη αναπτύξει και εφαρμόζει στρατηγικές προαγωγής της υγείας, πρόληψης και αντιμετώπισης ασθενειών καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου, σε αριθμό επί μέρους θεματικών της δημόσιας υγείας.

Η Στρατηγική του Υπουργείου Υγείας περιλαμβάνει επίσης, την οργάνωση και λειτουργία πληθυσμιακών προγραμμάτων Έγκαιρης Ανίχνευσης που απευθύνονται σε συγκεκριμένες ηλικίες του πληθυσμού. Με την εισαγωγή του Γενικού Σχεδίου Υγείας η εφαρμογή ανιχνευτικών προγραμμάτων παραμένει αρμοδιότητα του Υπουργείου Υγείας μέχρι την επιβεβαίωση της διάγνωσης του ασθενή, οπότε η παροχή φροντίδας υγείας θα καλύπτεται στα πλαίσια του ΓεΣΥ. Ο πληθυσμιακός έλεγχος του Καρκίνου του Παχέως Εντέρου στοχεύει στη μείωση της θνησιμότητας μέσω της ανίχνευσης του καρκίνου σε πρώιμο στάδιο και την αφαίρεση των πολυπόδων με ένα αποδεκτό κόστος. Το πρόγραμμα πληθυσμιακού ελέγχου για την έγκαιρη ανίχνευση του Καρκίνου του Παχέως Εντέρου, εφαρμόστηκε πιλοτικά από το Υπουργείο Υγείας, τον Μάρτιο του 2013 και απευθύνεται σε άντρες και γυναίκες ηλικίας 50 – 69 χρονών. Τα πρώτα αποτελέσματα από την αξιολόγηση του προγράμματος κρίνονται ως πολύ ενθαρρυντικά και αναγνωρίζουν ότι συμβάλει στην έγκαιρη διάγνωση μεγάλου αριθμού περιστατικών γεγονός που συμβάλει στην αποτελεσματική αντιμετώπισή τους. Με βάση τα στοιχεία που τηρεί η Μονάδα Παρακολούθησης Υγείας του Υπουργείου Υγείας, ο μέσος όρος των νέων περιστατικών καρκίνου του παχέως εντέρου στην Κύπρο για την περίοδο 2014-2018, ανέρχεται στα τρακόσια ογδόντα (380) περιστατικά. Εκατό είκοσι εννέα (129) άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους από την πάθηση αυτή για την αντίστοιχη περίοδο. Σημειώνεται ότι, ο καρκίνος του παχέως εντέρου θεωρείται ως η δεύτερη αιτία θανάτου από όλα τα είδη καρκίνων και στα δύο φύλα.

Επιπλέον, το Υπουργείο Υγείας προσφέρει δωρεάν, σε Παγκύπρια βάση, το Πληθυσμιακό Πρόγραμμα Έγκαιρης Ανίχνευσης του Καρκίνου του Μαστού, του πρώτου σε συχνότητα καρκίνου, στις γυναίκες ηλικίας 50 -69 ετών. Για την περίοδο 2014-2018, ο μέσος όρος των νέων περιστατικών καρκίνου του μαστού στην Κύπρο ανέρχεται στα εξακόσια δέκα (610) περιστατικά. Εκατό είκοσι δυο (122) άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους από την πάθηση αυτή για την αντίστοιχη περίοδο. Το πρόγραμμα αναπτύχθηκε σύμφωνα με τις Ευρωπαϊκές Κατευθυντήριες Γραμμές. Στον τομέα της διαχείρισης του Καρκίνου του Μαστού, το Υπουργείο περιλαμβάνει ανάμεσα στις προτεραιότητές του τη συνέχιση και βελτίωση της λειτουργίας του Εξειδικευμένου Κέντρου Μαστού στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας στη βάση Ευρωπαϊκών και Διεθνών Κατευθυντήριων Γραμμών, επενδύοντας στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση των λειτουργών που στελεχώνουν το Κέντρο, στην ενίσχυση με εξειδικευμένο εξοπλισμό και στη συντονισμένη διαχείριση των περιστατικών.

Στις επί μέρους δραστηριότητες του, το Υπουργείο Υγείας υιοθετεί την προσέγγιση «Υγεία σε όλες τις Πολιτικές» και καθιερώνει τη συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους τομείς (περιλαμβανομένων και των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων) στη διαδικασία ανάπτυξης στρατηγικών και πολιτικών. Για το σκοπό αυτό, εφαρμόζει επίσης και Σχέδιο παροχής Χορηγιών σε Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και Επιτροπές που δραστηριοποιούνται στον τομέα της υγείας, στη βάση συγκεκριμένων κριτηρίων, σε ετήσια βάση.

2. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: Ανάπτυξη και υλοποίηση Στρατηγικών για προαγωγή της υγείας και πρόληψη των ασθενειών

Συνεχίζεται η υλοποίηση στρατηγικών, όπως για την προαγωγή του Μητρικού Θηλασμού, την αντιμετώπιση των Σπάνιων Παθήσεων, του Διαβήτη, της Πρόληψης του Καπνίσματος, την αντιμετώπιση της λοίμωξης από τον ιό HIV, του συνδρόμου επίκτητης ανοσολογικής ανεπάρκειας (AIDS), της Φυματίωσης και της Μικροβιακής Ανθεκτικότητας. Επιπλέον, το Υπουργείο Υγείας έχει προχωρήσει στην αναθεώρηση των Εθνικών Στρατηγικών Καρκίνου και Ρευματικών Παθήσεων για τα έτη 2019-2023 και ακολούθως στην υλοποίησή τους από τις Εθνικές Επιτροπές που έχουν συσταθεί. Προωθείται επίσης, η ετοιμασία στρατηγικών σε άλλα σημαντικά για τον τόπο μας θέματα δημόσιας υγείας, όπως είναι η ολοκλήρωση της Εθνικής Στρατηγικής Θαλασσαιμίας ενώ η Εθνική Στρατηγική για την Εκρίζωση της Ηπατίτιδας Γ έχει εγκριθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο. Τέλος, προγραμματίζεται η ετοιμασία στρατηγικών σχεδίων που θα αφορούν στην καταπολέμηση της βίας στα παιδιά, στην προώθηση του φυσιολογικού τοκετού, στην ετοιμασία στρατηγικής-σχεδίου δράσης για την ασφάλεια των ασθενών και στη στρατηγική για τα άτομα τρίτης ηλικίας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: Έγκαιρη Ανίχνευση/Διάγνωση

Τα πληθυσμιακά προγράμματα έγκαιρης ανίχνευσης που εστιάζουν στην πρώιμη ανίχνευση και διάγνωση των ασθενειών περιλαμβάνονται ανάμεσα στις βασικές δραστηριότητες της πολιτικής του Υπουργείου Υγείας για Προαγωγή της Υγείας και Πρόληψη των Ασθενειών.

Η δραστηριότητα αυτή περιλαμβάνει τα εξής:

- i. Συνέχιση και σταδιακή επέκταση του Πληθυσμιακού Προγράμματος Έγκαιρης Ανίχνευσης του Καρκίνου του Παχέως Εντέρου (περιλαμβανομένων της αγοράς υπηρεσιών γαστρεντερολόγων, της εξασφάλισης εργαστηριακών εξετάσεων από το μικροβιολογικό εργαστήριο κάθε νοσοκομείου και του ιστοπαθολογικού εργαστηρίου του Γ.Ν. Λευκωσίας, της διασφάλισης των προμηθειών και του πληροφοριακού υλικού για σκοπούς ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού).
- ii. Συνέχιση του Πληθυσμιακού Προγράμματος Έγκαιρης Ανίχνευσης Καρκίνου του Μαστού (περιλαμβανομένων της εκπαίδευσης και επανεκπαίδευσης των Ιατρών και των άλλων επαγγελματιών υγείας), κεντρικοποίηση του μαστογραφικού προγράμματος δια μέσου της δικτυακής σύνδεσης των Κέντρων Μαστογραφίας με το Υπουργείο Υγείας, ετοιμασίας πληροφοριακού υλικού για σκοπούς ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού, του εξοπλισμού και της ενίσχυσης με Ακτινολόγο και Ακτινογράφο.
- iii. Διορθωτικές παρεμβάσεις από το Υπουργείο Υγείας ανάλογα με το βαθμό ανταπόκρισης του κοινού στην πρόσκληση και για τα δύο προγράμματα.
- iv. Εισαγωγή νέας συνολικής ηλεκτρονικής υποδομής για όλα τα πληθυσμιακά προγράμματα έγκαιρης ανίχνευσης.
- v. Καθορισμός πολιτικής για εισαγωγή ανιχνευτικού προγράμματος για τον καρκίνο τραχήλου της μήτρας.

Η υλοποίηση τους και η ανταπόκριση από μέρους του πληθυσμού εκτιμάται ότι διευκολύνθηκε με την έναρξη του ΓεΣΥ τον Ιούνιο του 2019 και την ενεργό εμπλοκή των Προσωπικών Ιατρών.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ - ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Στόχος (Σ) /Δραστηριότητα (Δ)	Δείκτης Επίδοσης (Σ) /Απόδοσης (Δ)	Αποτελέσματα δείκτη - 2020	Περιγραφή
Σ1: Βέλτιστη Λειτουργία του Συστήματος Υγείας	<u>ΔΕ01:</u> Επίπεδο ικανοποίησης Δικαιούχων ΓεΣΥ		Ο δείκτης αναφέρεται στην αξιολόγηση του επιπέδου ικανοποίησης των δικαιούχων από τις παρεχόμενες υπηρεσίες υγείας.
	<u>ΔΕ02:</u> Βελτίωση των βασικών δεικτών υγείας του Κυπριακού Πληθυσμού		Οι δείκτες αυτοί παρέχονται από τη Μονάδα Παρακολούθησης Υγείας του Υπ. Υγείας.
Δ01: Συντονισμός της Στρατηγικής σε θέματα Πολιτικής και Σχεδιασμού (συμπεριλαμβανομένης της Παρακολούθησης και της αξιολόγησης)- Μεταρρυθμίσεις στο σύστημα Υγείας της χώρας	<u>ΔΑ01:</u> Ποσοστό μεταρρυθμίσεων που έχουν υλοποιηθεί στα πλαίσια οδικού χάρτη		Φάσεις των μεταρρυθμίσεων που έχουν υλοποιηθεί σε σχέση με αυτές που αναφέρονται στον οδικό χάρτη των μεταρρυθμίσεων, για κάθε μια από αυτές.
	<u>ΔΑ02:</u> Αριθμός ECHI (European Core Health Indicator) δεικτών ² που παράγονται ως ποσοστό των δεικτών για τους οποίους η Μονάδα Παρακολούθησης Υγείας έχει αναλάβει την κύρια ευθύνη για την παραγωγή και συλλογή τους.		Η ευθύνη για την παραγωγή των υπολοίπων 88 (94) ECHI δεικτών λαμβάνεται κυρίως από τη Στατιστική Υπηρεσία και άλλους Κυβερνητικούς Οργανισμούς της Κύπρου. Για να είναι σε θέση το Υπουργείο Υγείας να παράγει περισσότερους ECHI δείκτες, θα πρέπει να αυξηθεί και ο αριθμός των πεδίων που συλλέγονται από τα διάφορα Αρχεία που τηρεί η ΜΠΥ.
Δ02: Διεύθυνση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών	<u>ΔΑ03:</u> Το ποσοστό (%) των ελέγχων που θα πραγματοποιούνται από τη Διεύθυνση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών ετησίως σε σχέση με το συνολικό αριθμό των τμημάτων που παρέχονται υπηρεσίες από του Λειτουργούς Επισκεπτριών Υγείας /Νοσηλευτικούς Λειτουργούς.		Το ποσοστό των νοσηλευτικών ελέγχων που θα πραγματοποιηθούν από τη Διεύθυνση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών ετησίως, σε σχέση με τον συνολικό αριθμό των τμημάτων που παρέχονται υπηρεσίες από τους Λειτουργούς Επισκεπτριών Υγείας /Νοσηλευτικούς Λειτουργούς.

² https://ec.europa.eu/health/indicators/echi/list_en

<p>Δ03 Ηλεκτρονική Υγεία - eHealth (περιλαμβανομένων της τεχνολογίας πληροφορικής)</p>	<p>ΔΑ04 Ποσοστό (%) ολοκλήρωσης φάσεων του Έργου Επέκτασης/ Εφαρμογής Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Υγείας του Υπουργείου Υγείας σε όλα τα Νοσηλευτήρια του ΟΚΥπΥ και Κέντρα Υγείας.</p>			<p>Φάση Έργου % ολοκλήρωσης φάσης</p>		
				Πρόσκληση για σχόλια		
				Έλεγχος εγγράφων διαγωνισμού από Γενικό Λογιστήριο (εγκύκλιος ΓΛ/ΑΔΔΣ 70)		
				Προκήρυξη Προσφοράς		
				Υποβολή προσφοράς		
				Αξιολόγηση προσφοράς		
				Γνωστοποίηση Αποτελεσμάτων Διαγωνισμού		
				Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών		
				Οριστική Ανάθεση/Κατακύρωση		
				Έναρξη Έργου		
				Ολοκλήρωση		
<p>Δ04: Επιδοτούμενοι Ασθενείς και Διασυνورياκή Υγειονομική Περίθαλψη / Ταυτότητες Νοσηλείας / Τιμολόγηση Ευρωπαίων Ασθενών</p>		<p>ΔΑ05 Μέσος χρόνος ανταπόκρισης στον ασθενή.</p>	<p>Αριθμός παρέλευσης ημερών από την ημερομηνία της υποβολής της αίτησης, μέχρι την ημερομηνία ανταπόκρισης (χρονικό διάστημα που απαιτείται για ανταπόκριση στον ασθενή).</p>			
<p>Δ05: Προμήθειες</p>		<p>ΔΑ06 Ποσοστό (%) της συνολικής αξίας ή / και του αριθμού των διαγωνισμών έκτακτης ανάγκης</p>	<p>Ποσοστό (%) της τελικής αξίας και/ή ο αριθμός των επειγόντων διαγωνισμών συγκριτικά με τη τελική αξία και/ή του αριθμού όλων των διαγωνισμών. Επείγον διαγωνισμοί, είναι οι διαγωνισμοί, με ολοκλήρωση σε περίοδο ενός μήνα ή λιγότερο.</p>			

Σ2: Προαγωγή της υγείας και Πρόληψη των Ασθενειών		ΔΕ03: Ποσοστό αύξησης της βαθμολογίας στο εργαλείο αυτοαξιολόγησης ΕΡΗΟ 4 (προαγωγή υγείας) /ΕΡΗΟ 5 (πρόληψη ασθενειών) του ΠΟΥ	Βαθμολογία που έχει επιτευχθεί στο εργαλείο αυτοαξιολόγησης του ΠΟΥ - ΕΡΗΟ 4 (προαγωγή υγείας) /ΕΡΗΟ 5 (πρόληψη ασθενειών) σε σχέση με αυτό που έχει επιτευχθεί το 2015 ³ .
Δ06: Ανάπτυξη και υλοποίηση Στρατηγικών για προαγωγή της υγείας και πρόληψη των ασθενειών		ΔΑ07: Ποσοστό στρατηγικών από αυτές της τριετούς στρατηγικής που έχουν ολοκληρωθεί.	Ο αριθμός των στρατηγικών που έχουν αναπτυχθεί από την αρχή της τριετούς στρατηγικής, σε σχέση με τον αριθμό των στρατηγικών που είχε προγραμματιστεί να αναπτυχθούν.
Δ07: Έγκαιρη Ανίχνευση / Διάγνωση		ΔΑ08: Ποσοστό ανταπόκρισης του πληθυσμού στα ανιχνευτικά προγράμματα για καρκίνο μαστού/ παχέως εντέρου.	Ο αριθμός των ατόμων που ανταποκρίνονται στην πρόσκληση και τυγχάνουν εξέτασης μέσω των ανιχνευτικών προγραμμάτων, σε σχέση με τον αριθμό των ατόμων που προσκαλούνται για συμμετοχή στο πρόγραμμα.

³ WHO REGIONAL OFFICE FOR EUROPE (2014) SELF-ASSESSMENT TOOL FOR THE EVALUATION OF ESSENTIAL PUBLIC HEALTH OPERATIONS IN THE WHO EUROPEAN REGION

ΣΤΟΧΟΣ 1: ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΥΛΑΞΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ / ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

1. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Το Τμήμα Ι.Υ.&Υ.Δ.Υ. είναι αρμόδιο για την παρακολούθηση της υγείας του πληθυσμού, των παραγόντων που την επηρεάζουν, την ανίχνευση και εντοπισμό των αναγκών υγείας των διαφόρων ομάδων του πληθυσμού, καθώς επίσης για τον έλεγχο των λοιμωδών νοσημάτων και την αντιμετώπιση εκτάκτων κινδύνων και απρόβλεπτων ειδικών συνθηκών.

Η Μονάδα Επιτήρησης και Ελέγχου Λοιμωδών Νοσημάτων έχει την ευθύνη παρακολούθησης, έγκαιρης ανίχνευσης και αντιμετώπισης λοιμωδών νοσημάτων, καθώς επίσης και την προώθηση της Περιβαλλοντικής και της Επαγγελματικής Υγείας, σε συνεργασία με άλλους Φορείς και Υπηρεσίες. Στο πλαίσιο αυτό η συνδρομή της Μονάδας αλλά και του Τμήματος ΙΥ&ΥΔΥ είναι ουσιαστική στη διαχείριση της πανδημίας COVID-19 και στην προστασία της δημόσιας υγείας. Η λειτουργία συστήματος ιχνηλάτισης των επαφών των επιβεβαιωμένων περιστατικών με COVID-19, ο συντονισμός και πραγματοποίηση τεστ ανίχνευσης COVID-19 στον πληθυσμό στη βάση και των σχετικών Διαταγμάτων του Υπουργού Υγείας, η λειτουργία Ιατρείων Δημόσιας Υγείας για ενίσχυση της διαχείρισης της πανδημίας και των περιστατικών COVID-19, η ετοιμασία υγειονομικών πρωτοκόλλων για πρόληψη της μετάδοσης και περιορισμό της διασποράς του ιού στην κοινότητα, ο συντονισμός με τους εμπλεκόμενους φορείς σε Κύπρο και εξωτερικό για υιοθέτηση των συστάσεων και κατευθυντήριων γραμμών του ECDC και του ΠΟΥ στο πλαίσιο της διαχείρισης της πανδημίας COVID-19 και η διαχείριση του εμβολιασμού του πληθυσμού κατά του COVID-19 στη βάση του Εθνικού Σχεδίου Εμβολιασμού κατά του COVID19 αποτελούν μόνο κάποιες από τις πολλές αρμοδιότητες του τμήματος ενόψει της πανδημίας COVID-19.

Η Προαγωγή της Υγείας επιτυγχάνεται μέσω διαφόρων προγραμμάτων για όλες τις ομάδες πληθυσμού, αλλά κυρίως για τα παιδιά. Η Σχολιατρική Υπηρεσία, διαδραματίζει σημαντικό ρόλο προωθώντας στοχευμένα προγράμματα που αφορούν αγωγή υγείας, πρόληψη και εμβολιασμούς.

Η ενίσχυση της συμμετοχής των Ι.Υ.&Υ.Δ.Υ. σε Ομάδες Εργασίας και Επιτροπές Ευρωπαϊκών και Διεθνών Οργανισμών, η συμμετοχή στη διαμόρφωση πολιτικής στον Τομέα της Υγείας και η συμμετοχή σε Ευρωπαϊκά/Ερευνητικά συγχρηματοδοτούμενα έργα, με σκοπό την ανταλλαγή της εμπειρογνωμοσύνης και την συνεχή βελτίωση ποιότητας των υφιστάμενων Υπηρεσιών Υγείας, παραμένουν ανάμεσα στις δραστηριότητες του Τμήματος ΙΥ&ΥΔΥ.

Παράλληλα, συμβάλλει ενεργά και ουσιαστικά μαζί με τα υπόλοιπα Τμήματα του Υπουργείου Υγείας στη διαμόρφωση Στρατηγικής και Πολιτικής από το Υπουργείο Υγείας σε θέματα Υγείας, διαχείρισης κρίσεων και απειλών κατά της υγείας των πολιτών και στη σύσταση πρωτοκόλλων και κατευθυντήριων οδηγιών.

Επίσης, η Κύπρος σήμερα αποτελεί ίσως την σημαντικότερη πύλη εισόδου μεταναστών και αιτούντων ασύλου, δεδομένου του μεγέθους και του πληθυσμού της, σε σχέση με τις άλλες κύριες χώρες εισόδου (Ιταλία, Ελλάδα). Τα μεταναστευτικά κύματα είναι από τη Συρία, λόγω της εγγύτητάς της με την χώρα, αλλά και Αφρικανικής καταγωγής κυρίως από την Υποσαχάρια περιοχή, λόγω της εύκολης πρόσβασης στην Κυπριακή Δημοκρατία μέσω των Κατεχομένων Εδαφών. Το γεγονός αυτό αύξησε σημαντικά τις ανάγκες παροχής υπηρεσιών υγείας που αφορούν στη Δημόσια Υγεία εκ μέρους των ΙΥ&ΥΔΥ.

Στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης του συστήματος υγείας και της εφαρμογής του ΓεΣΥ έχει διαφανεί η αναγκαιότητα για δημιουργία κλινικών κατευθυντήριων οδηγιών, τόσο στην πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας για ενήλικες και παιδιά, όσο και στη δευτεροβάθμια φροντίδα υγείας και στα ΤΑΕΠ σε παγκύπρια βάση. Πρωτόκολλα και κλινικές κατευθυντήριες οδηγίες εφαρμόζονται σε διάφορα πεδία ειδικότητων, αλλά η εφαρμογή τους δεν είναι ευρεία αλλά ούτε και θεσμοθετημένη. Το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε τον Μάρτιο του 2020 για τη σύσταση Εθνικής Επιτροπής Κλινικών Πρωτοκόλλων, με στόχο τη δημιουργία, εφαρμογή και παρακολούθηση των πρωτοκόλλων στον κλινικό χώρο, με το Τμήμα ΙΥ&ΥΔΥ να έχει την επιστημονική ευθύνη και συντονισμό του πιο πάνω.

2. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: Επιτήρηση, έγκαιρη ανίχνευση και έλεγχος λοιμωδών νοσημάτων

Η Μονάδα πραγματοποιεί την Επιτήρηση και Έλεγχο των Λοιμωδών Νοσημάτων, την έγκαιρη ανίχνευση και ανταπόκριση σε επιδημίες, την προετοιμασία για την αντιμετώπιση απειλών από λοιμώδη νοσήματα, είτε αυτά συμβαίνουν τοπικά, είτε αφορούν περισσότερες από μία χώρες.

Οι δράσεις της αφορούν:

1. Στην Επιδημιολογική επιτήρηση/παρακολούθηση/εντοπισμό σοβαρών λοιμωδών νοσημάτων στην επικράτεια. Τα δεδομένα που προκύπτουν αναλύονται από τη Μονάδα για την εξαγωγή συμπερασμάτων και χάραξη πολιτικής, όσον αφορά στην πρόληψη και στην άμεση ανταπόκριση στα νοσήματα.
2. Στην εργαστηριακή επιδημιολογική επιτήρηση των λοιμωδών νοσημάτων.
3. Στον έγκαιρο εντοπισμό νέων και αναδυόμενων λοιμωδών νοσημάτων που εμφανίζονται στη χώρα μας και στη γρήγορη προετοιμασία και άμεση ανταπόκριση στα νοσήματα αυτά, περιλαμβανομένου και του COVID-19.
4. Στην αντιμετώπιση επιδημιών ή και άλλων καταστροφικών γεγονότων που έχουν σχέση με τα λοιμώδη νοσήματα όπως είναι η πανδημία γρίπης και του COVID-19.
5. Στην ανάπτυξη και εφαρμογή Σχεδίων Δράσης για την αντιμετώπιση επιδημιών από συγκεκριμένα λοιμώδη αίτια ή από περιβαλλοντικά συμβάντα. Σε περιπτώσεις επείγουσας κατάστασης, η Μονάδα έχει την ευθύνη επικοινωνίας τόσο με το κοινό όσο και με επαγγελματίες υγείας (δημόσιου και ιδιωτικού τομέα), καθώς και με άλλες υπηρεσίες κρατικές και μη, με σκοπό το συντονισμό για την αντιμετώπιση της.
6. Στην αξιολόγηση και ενίσχυση των εμβολιαστικών προγραμμάτων. Η συλλογή δεδομένων για εκτίμηση της εμβολιαστικής κάλυψης σε ομάδες πληθυσμού είναι επιβεβλημένη. Σήμερα επιτελείται με την πραγματοποίηση χρονοβόρων ερευνών. Μετά την εφαρμογή του ΓεΣΥ, στόχος της Μονάδας είναι η συλλογή δεδομένων σε συνεργασία με τον Οργανισμό Ασφάλισης Υγείας, με τη συστηματική ενημέρωση της ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων της Μονάδας από τις βάσεις δεδομένων του ΟΑΥ. Ο στόχος αυτός δεν θα ισχύει μόνο για τα εμβολιαστικά προγράμματα αλλά για τη συλλογή δεδομένων για όλα τα πεδία της Μονάδας.
7. Στη συνεργασία επί συστηματικής βάσεως με διεθνείς οργανισμούς, όπως είναι ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ελέγχου Νόσων (ECDC) για συντονισμό σε σχέση με την αντιμετώπιση παλαιών αλλά και νεοεμφανιζόμενων λοιμωδών νοσημάτων και πανδημιών, ιδίως αν εμπεριέχουν κίνδυνο επέκτασης και σε άλλες χώρες. Η δράση αυτή είχε ουσιαστική σημασία στη μέχρι τώρα διαχείριση της πανδημίας COVID-19 και αναμένεται να συνεχιστεί περαιτέρω στην πορεία της πανδημίας εντός του 2022 και για όση διάρκεια αυτή θα έχει.

Όλες οι πιο πάνω δραστηριότητες είναι ουσιαστικές στην παρούσα φάση της πανδημίας COVID-19 και αναμένεται ότι και για την νέα περίοδο που καλύπτει η παρούσα στρατηγική, οι δραστηριότητες αυτές θα συνεχίσουν να εφαρμόζονται σε εντατικούς ρυθμούς, αναλόγως της πορείας της πανδημίας.

Σημειώνεται ότι, κατόπιν επίσκεψης εμπειρογνομόνων του ΠΟΥ, του ECDC και του Public Health England, έχει ετοιμαστεί και κατατεθεί σχέδιο αναδιοργάνωσης της Μονάδας Επιδημιολογικής Επιτήρησης και Ελέγχου Λοιμωδών Νοσημάτων, το οποίο έχει τύχει της κατ' αρχήν έγκρισης της Γενικής Διευθύντριας του Υπουργείου Υγείας και του Υπουργού Υγείας. Έχουν τεθεί χρονοδιαγράμματα υλοποίησης εντός περιόδου δύο ετών.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: Προαγωγή της Υγείας και αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών φροντίδας υγείας

Δράσεις πρόληψης της θνησιμότητας και νοσηρότητας με εστίαση στις ομάδες υψηλού κινδύνου: Πρόληψη των ατυχημάτων και των επιπτώσεων (όπως αναπηρία) από νόσους όπως ο σακχαρώδης διαβήτης και η κατά πλάκα σκλήρυνση.

Δράσεις προαγωγής της Δημόσιας Υγείας όπως:

- Αξιολόγηση της υγείας και διενέργεια εξετάσεων για τα λοιμώδη νοσήματα στους πρωτοεισερχόμενους παράτυπους μετανάστες, στα κέντρα πρώτης υποδοχής, με στόχο τη διαφύλαξη της Δημόσιας Υγείας.
- Προγράμματα προαγωγής της υγείας παιδιών και εφήβων με εστίαση στην πρόληψη και στην προώθηση υγιεινού τρόπου ζωής. Βασικός φορέας είναι η Σχολιατρική Υπηρεσία η οποία στελεχώνεται από Επαγγελματίες Υγείας, όπως είναι οι Επισκέπτριες Υγείας και οι Ιατροί (Παιδίατροι, Γενικοί Ιατροί) και καλύπτει όλα τα Δημόσια σχολεία (331 Δημοτικής, 16 Ειδικής, 14 Τεχνικής και 114 Μέσης Εκπαίδευσης).

Δράσεις αναβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών φροντίδας υγείας:

- Προγράμματα χαρτογράφησης των υπηρεσιών και του εξοπλισμού για τον εντοπισμό των δυνατοτήτων στον τομέα της υγείας στην Κύπρο και των ανικανοποίητων αναγκών με στόχο τη χάραξη στοχευμένων στρατηγικών.
- Σύνταξη κατευθυντηρίων οδηγιών για τη διάγνωση και αντιμετώπιση διαφόρων ασθενειών σύμφωνα με διεθνή πρωτόκολλα και διάχυσή τους προς τους Επαγγελματίες Υγείας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: Ανάπτυξη πολιτικής περιβαλλοντικής υγείας

Η περιβαλλοντική υγεία έχει ως στόχο την ανάπτυξη δράσεων για τη μείωση της έκθεσης του πληθυσμού σε επιβλαβείς περιβαλλοντικούς παράγοντες, την προώθηση μέτρων αντιμετώπισης των επιδράσεων από αρνητικούς περιβαλλοντικούς παράγοντες, και τη δημιουργία προγραμμάτων πρόληψης και προφύλαξης του πληθυσμού από επιβλαβείς προς την υγεία περιβαλλοντικούς παράγοντες. Οι κυριότερες δράσεις αφορούν σε:

- Εφαρμογή πολιτικής σε σχέση με τα αιωρούμενα αεροσωματίδια (π.χ. Σκόνη - Σήμερα το φαινόμενο της σκόνης αποτελεί θέμα προβληματισμού σε ευρωπαϊκό επίπεδο και η Κύπρος, η Κρήτη και το Ισραήλ εκτιμάται ότι βρίσκονται στη περιοχή με τα υψηλότερα ποσοστά σκόνης της Ευρώπης).
- Καθορισμό επιπτώσεων στην υγεία από την έκθεση σε χημικά (αναθυμιάσεις), ατμοσφαιρικούς ρίπους (Πετρελαιοειδή- βενζινάδικα, καυστήρες κεντρικής θέρμανσης) καθώς και από την επαφή/χρήση αντικειμένων απελευθερώσεις ελευθέρων ριζών όπως πλαστικά ποτήρια, καλαμάκια κ.α.
- Προστασία από την ιονίζουσα και μη ιονίζουσα Ακτινοβολία.
- Αντιμετώπιση ακραίων καιρικών συνθηκών.
- Ανάπτυξη πολιτικής που αφορούν στον περιβαλλοντικό θόρυβο.

ΣΤΟΧΟΣ 2: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΕΠΟΠΤΙΚΩΝ / ΕΚΛΕΚΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

1. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Οι Υγειονομικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας σε συνεργασία με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, αναπτύσσουν μια ενιαία και ολοκληρωμένη πολιτική για την ασφάλεια των τροφίμων και την περιβαλλοντική υγιεινή. Η πολιτική αυτή βασίζεται στο συνεχώς εξελισσόμενο Ενωσιακό ρυθμιστικό πλαίσιο και αναπροσαρμόζεται ανάλογα με τα δεδομένα που προκύπτουν από την ανάλυση των πιθανών κινδύνων σε επιστημονική βάση. Λαμβάνει υπόψη την τεχνολογική ανάπτυξη, τη συνεχή επιτήρηση του συνόλου της αλυσίδας των τροφίμων και την ανάπτυξη νέων μεθόδων ελέγχου. Στο πλαίσιο αυτό, έχουν την ευθύνη για την εφαρμογή πέραν των 200 νομοθεσιών και ελέγχουν περισσότερα από 10, 000 υποστατικά τροφίμων. Κατά το έτος 2020 είχαν διεξαχθεί 13,227 επιθεωρήσεις υποστατικών τροφίμων βάσει θεσμοθετημένου προγράμματος το οποίο αναπροσαρμόζει την συχνότητα των επιθεωρήσεων ανάλογα με την επικινδυνότητα του κάθε υποστατικού. Επιπλέον λήφθηκαν 1,877 δείγματα τροφίμων και λειτουργοί της Υπηρεσίας προέβησαν στον έλεγχο 1,937 εισαγωγών τροφίμων και 63 ελέγχων στα σημεία διέλευσης προς τις ελεγχόμενες από την Δημοκρατία περιοχές, τροφίμων που παράχθηκαν στις περιοχές όπου η Κυπριακή Δημοκρατία δεν εξασκεί αποτελεσματικό έλεγχο. Ανάλογα με τα πιο πάνω ευρήματα, λήφθηκαν διορθωτικές ενέργειες και σε αυτό το πλαίσιο, σε 156 περιπτώσεις επιβλήθηκε Διοικητικό Πρόστιμο και 4 περιπτώσεις οδηγήθηκαν στο Δικαστήριο. Παράλληλα, εκδόθηκαν 17 ανακοινώσεις για ανάκληση δυνητικά επιβλαβών τροφίμων από την αγορά.

Όσον αφορά στην Περιβαλλοντική Υγιεινή, κατά το έτος 2020 λήφθηκαν 4,790 δείγματα για τον έλεγχο της ποιότητας του πόσιμου διασωληνομένου νερού και 623 δείγματα πόσιμου νερού από Βυτιοφόρα οχήματα και βυτία με κερματοδέκτη. Επιπλέον, λήφθηκαν 1,038 δείγματα από νερά κολύμβησης (θαλάσσιο και Δημόσιες κολυμβητικές δεξαμενές). Περαιτέρω εξετάστηκαν 327 παράπονα και διερευνήθηκαν 31 περιστατικά όπου πολίτες ασθένησαν είτε από τροφιμογενή είτε από υδατογενή μολυσματική ασθένεια. Ανάλογα με τα ευρήματα που προέκυψαν, λήφθηκαν οι αναγκαίες ενέργειες για τη διασφάλιση της περιβαλλοντικής υγιεινής.

Επιπρόσθετα των πιο πάνω, οι Υγειονομικές Υπηρεσίες, είχαν σημαντική εμπλοκή στη διαχείριση της Πανδημίας. Συγκεκριμένα, συνέβαλαν στη διεξαγωγή και συντονισμό των ελέγχων για τα μέτρα τόσο σε υποστατικά που ήταν προηγουμένως στην αρμοδιότητα της Υπηρεσίας όσο και σε άλλους τομείς. Επιπρόσθετα, ανάλαβαν τη συγγραφή των πρωτοκόλλων με τα μέτρα για τη λειτουργία διαφόρων οικονομικών τομέων, στην επιβολή μέτρων (αναστολή λειτουργίας, έλεγχο απολύμανσης) σε υποστατικά όπου εντοπιζόνταν θετικά κρούσματα, ερμηνεία των προνοιών των Διαταγμάτων και απαντήσεων σε απορίες του κοινού, επεξήγηση στο κοινό για θέματα των μέτρων, απολυμάνσεις δημοσίων κτιρίων, εξέταση και έγκριση διαφόρων αιτημάτων πολιτών για διεξαγωγή εκδηλώσεων (πάρτυ για γάμους, συνεδριάσεων, εξετάσεων κ.α). Ενόψει των πιο πάνω και επειδή είχαν διατεθεί πόροι για τη διαχείριση της πανδημίας, επηρεάστηκε η επίτευξη των στόχων ως είχαν αυτοί αρχικά θεσμοθετηθεί. Στη μη επίτευξη των στόχων, συνέβαλε επίσης και η αναστολή λειτουργίας διαφόρων κατηγοριών υποστατικών, για μεγάλο χρονικό διάστημα κατά το έτος 2020, με αποτέλεσμα να μην ήταν εφικτή η διεξαγωγή των ελέγχων, σύμφωνα με την αρχικά ορισθείσα συχνότητα.

Η Αρμόδια Αρχή Ιατροτεχνολογικού Εξοπλισμού αποτελεί τη ρυθμιστική αρχή που έχει σκοπό τον εποπτικό έλεγχο τόσο των ιατροτεχνολογικών προϊόντων που διατίθενται εντός της Κυπριακής αγοράς, όσο και των τοπικών οικονομικών φορέων που δραστηριοποιούνται στην κατασκευή, πιστοποίηση και διανομή των προϊόντων αυτών. Η Αρχή, έχοντας ως βάση το υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας των ασθενών και των χρηστών, εφαρμόζει με αντικειμενικότητα τις διατάξεις των τοπικών και ευρωπαϊκών νομοθεσιών για τον ιατροτεχνολογικό εξοπλισμό, προκειμένου να διασφαλίζεται όσο το δυνατόν καλύτερα η πρόσβαση σε πλήρως συμμορφωμένα και ασφαλή ιατροτεχνολογικά προϊόντα. Ως Αρμόδια Αρχή, ορίζεται ο Διευθυντής του Τμήματος Ι.Υ&Υ.Δ.Υ.

Κατά το έτος 2020, οι λειτουργοί της Αρμόδιας Αρχής Ιατροτεχνολογικού Εξοπλισμού είχαν εμπλοκή στη διαχείριση της πανδημίας Covid-19, και κατ' επέκταση επηρεάστηκε το ποσοστό διεκπεραίωσης των Κανονιστικών Υποχρεώσεων της Αρμόδιας Αρχής Ιατροτεχνολογικού Εξοπλισμού. Η Αρμόδια Αρχή Ιατροτεχνολογικού Εξοπλισμού, στο πλαίσιο εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 722/2012, έλαβε 25 εκθέσεις αξιολόγησης σε μορφή περίληψης, αναφορικά με τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα που κατασκευάζονται με χρησιμοποίηση ιστών ζωικής προέλευσης. Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο εφαρμογής των Κανονισμών (ΕΕ) 2017/745, άρθρων 35-50 και 2017/746 άρθρων 31-46, όσον αφορά τους Κοινοποιημένους Οργανισμούς, το Συντονιστικό Όργανο Ιατροτεχνολογικών Προϊόντων έκδωσε 11 θετικές συστάσεις σχετικά με των ορισμό Κοινοποιημένων Οργανισμών. Σημειώνεται ότι εκπρόσωπος της Αρμόδιας Αρχής Ιατροτεχνολογικού Εξοπλισμού συμμετείχε σε μία κοινή αξιολόγηση ορισμού Κοινοποιημένου Οργανισμού. Παράλληλα, η Αρμόδια Αρχή ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού έγινε δέκτης 23 αποφάσεων Αρμόδιων Αρχών για κλινικές έρευνες οι οποίες απορρίφθηκαν ή διακόπηκαν ή τροποποιήθηκαν σημαντικά, οι οποίες αφού εξετάστηκαν καταχωρήθηκαν σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων και 1,013 ειδοποιήσεων για διορθωτικές ενέργειες στα πλαίσια του συστήματος επαγρύπνησης τόσο από τις αρμόδιες αρχές των άλλων Κρατών Μελών όσο και από κατασκευαστές. Από αυτές, την Κυπριακή αγορά επηρέαζαν 250 αναφορές οι οποίες σχετιζόνταν με ανακλήσεις, αποσύρσεις, αναβαθμίσεις ή απλές ενημερώσεις και για τις οποίες έγιναν οι απαραίτητες σχετικές ενέργειες. Εντός του 2020 η Αρμόδια Αρχή έγινε δέκτης 16 αναφορών για περιστατικά από χρήστες ιατροτεχνολογικών προϊόντων για τα οποία έγινε η απαιτούμενη διερεύνηση. Επίσης, κατά το έτος 2020, διενεργήθηκαν από τους εξουσιοδοτημένους λειτουργούς επιτήρησης 49 επιθεωρήσεις φαρμακείων (ο μειωμένος αριθμός επιθεωρήσεων οφείλεται στα απαγορευτικά μέτρα λόγω της πανδημίας Covid-19). Εντοπίστηκαν 10 μη συμμορφούμενα προϊόντα, εκ των οποίων τα 2 συμμορφώθηκαν μετά από τις υποδείξεις των λειτουργών, ενώ τα υπόλοιπα 8 αποσύρθηκαν από την Κυπριακή αγορά. Επιπλέον, έχουν εγγραφεί 3 κατασκευάστριες εταιρείες, καθώς και 4 καινούρια ιατροτεχνολογικά προϊόντα. Έχει γίνει έκδοση 4 πιστοποιητικών εγγραφής και 6 πιστοποιητικών ελεύθερης διακίνησης προϊόντων σε χώρες εκτός ΕΕ.

Επί του παρόντος, στην Κυπριακή Δημοκρατία, λειτουργούν 73 ιδιωτικά νοσηλευτήρια. Ο εκάστοτε Διευθυντής των Ι.Υ&Υ.Δ.Υ είναι ο Έφορος Ιδιωτικών Νοσηλευτηρίων. Ο Έφορος και οι Επιθεωρητές Ιδιωτικών Νοσηλευτηρίων είναι αρμόδιοι και υπεύθυνοι για την παρακολούθηση της συνεχούς συμμόρφωσης των Ιδιωτικών Νοσηλευτηρίων με τις πρόνοιες των περί Ιδιωτικών Νοσηλευτηρίων (Έλεγχος Ίδρυσης και Λειτουργίας) Νόμων του 2001 μέχρι 2019.

Τα κλινικά εργαστήρια λειτουργούν σύμφωνα με την άδεια του Υπουργείου Υγείας και η λειτουργία τους εξαρτάται από τον περί «Εγγραφής και Λειτουργίας Κλινικών Εργαστηρίων Νόμος» Ν.132/88. Αναμένεται ότι με την εφαρμογή μίας σύγχρονης νομοθεσίας, με τη ψήφιση του νομοσχεδίου που βρίσκεται ενώπιον της Βουλής των Αντιπροσώπων, θα επικαιροποιηθούν οι ακολουθούμενες διαδικασίες ενισχύοντας έτσι την εποπτεία, τον έλεγχο, υποστηρικτική εκπαίδευση, κατάρτιση και διαπίστευση των κλινικών εργαστηρίων. Λειτουργούν επί του παρόντος περί των 150 Κλινικών Εργαστηρίων στη Δημοκρατία της Κύπρου. Η διαπίστευση όλων των εργαστηρίων ενθαρρύνεται και προάγεται έντονα από τον Έφορο και τους Επιθεωρητές Κλινικών Εργαστηρίων του Υπουργείου Υγείας, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών προς τους ασθενείς. Μέχρι στιγμής έχουν τύχει διαπίστευσης σαράντα τέσσερα (44)

Εργαστήρια με το ISO 15189. Έχουν οριστεί τέσσερις Επιθεωρητές σύμφωνα με τον Νόμο και έχουν διενεργηθεί, από τον Αύγουστο του 2020, 26 επιθεωρήσεις.

Οι Τράπεζες Αίματος και το Κέντρο Αίματος λειτουργούν σύμφωνα με τον Περί Αιμοδοσίας Νόμο 58(Ι)/1997, όπου Αρμόδια Αρχή είναι ο Διευθυντής Ιατρικών Υπηρεσιών και σύμφωνα με τις σχετικές Ευρωπαϊκές Οδηγίες (ΟΔΗΓΙΑ 2002/98/ΕΚ, ΟΔΗΓΙΑ 2004/33/ΕΚ, ΟΔΗΓΙΑ 2005/61/ΕΚ, ΟΔΗΓΙΑ 2005/62/ΕΚ).

Οι Τράπεζες Αίματος του Γ.Ν. Λευκωσίας, Γ.Ν. Λεμεσού και Γ.Ν. Λάρνακας είναι διαπιστευμένα εργαστήρια σύμφωνα με το ISO 15189 και το Κέντρο Αίματος πιστοποιημένο σύμφωνα με το πρότυπο ISO 9001. Λειτουργούν δύο Τράπεζες Αίματος στη Λευκωσία και μία σε όλες τις άλλες πόλεις. Εξυπηρετούν παγκύπρια τις ανάγκες των ασθενών σε παράγωγα αίματος και διενεργούν εξειδικευμένες ανοσοαιματολογικές εξετάσεις για προαγωγή της ασφαλούς μετάγγισης.

Λειτουργεί παγκύπρια ένα (1) Κέντρο Αίματος. Τα εργαστήρια του Κέντρου Αίματος βρίσκονται στη Λευκωσία στο Γενικό Νοσοκομείο. Σε όλες τις επαρχίες υπάρχουν Σταθμοί Αιμοδοσίας. Στη Λευκωσία στεγάζεται στο Κέντρο Υγείας Έγκωμης και στις άλλες επαρχίες στα κατά τόπους Γενικά Νοσοκομεία. Υπάρχει σε εξέλιξη διαδικασία για μεταστέγαση τους σε άλλους χώρους (σε υποστατικά που ενοικιαστούν). Το έργο που αφορά στην ανέγερση νέων εγκαταστάσεων για το Κέντρο Αίματος με την παροχή σχετικού εξοπλισμού έχει ενταχθεί στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το έργο αναμένεται να ξεκινήσει το 2022 και να ολοκληρωθεί στο 2024. Θα βρίσκεται στο δήμο Γερίου και θα στεγάζει τη Διοίκηση και τα εργαστήρια του Κέντρου Αίματος. Θα διαθέτει επίσης σταθμό αιμοδοσίας.

Το Κέντρο Αίματος είναι ο υπεύθυνος φορέας για τη συλλογή και τον έλεγχο του ανθρώπινου αίματος ή των συστατικών αίματος, όποια και αν είναι η σκοπούμενη χρήση τους, καθώς επίσης και η επεξεργασία, η αποθήκευση και η διανομή τους όταν προορίζονται για μετάγγιση. Εξυπηρετούνται Παγκύπρια οι ανάγκες του πληθυσμού σε παράγωγα αίματος. Συλλέγονται ετησίως περίπου 64,000 μονάδες ολικού αίματος και παρασκευάζονται περίπου 63,000 συμπυκνωμένα ερυθρά αιμοσφαίρια, 8,500 μονάδες αιμοπεταλίων και 13,500 μονάδες φρέσκου κατεψυγμένου πλάσματος. Η καταγραφή και παρακολούθηση ανεπιθύμητων συμβάντων και αντιδράσεων καθώς και η συμμετοχή σε επιτροπές Μετάγγισης στα νοσηλευτήρια αποτελεί μέρος των δραστηριοτήτων των Τραπεζών Αίματος και του Κέντρου Αίματος στο πλαίσιο της αιμοεπαγρύπνησης.

2. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: Διασφάλιση της ασφάλειας και της ποιότητας των τροφίμων και έλεγχος μολυσματικών ασθενειών οι οποίες συσχετίζονται με τρόφιμα, νερό και έντομα ιατρικής σπουδαιότητας και έλεγχος του καπνίσματος

Οι Υγειονομικές Υπηρεσίες έχουν την ευθύνη για τη διασφάλιση της ασφάλειας και της ποιότητας των τροφίμων μέσω των επίσημων ελέγχων των τροφίμων και των υποστατικών, όπου περιλαμβάνουν την επιθεώρηση, την έγκριση, τη δειγματοληψία, τη διερεύνηση καταγγελιών, τους ελέγχους κατά την εισαγωγή, τους ελέγχους των τροφίμων που παράγονται σε περιοχές εκτός του αποτελεσματικού ελέγχου της Κυβέρνησης της Κυπριακής Δημοκρατίας κατά τη διέλευση του στις περιοχές όπου η Δημοκρατία ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο, τα μέτρα επιβολής και την ενημέρωση του κοινού και των υπεύθυνων των επιχειρήσεων τροφίμων.

Επιπλέον, έχουν αρμοδιότητα για τον έλεγχο των μολυσματικών ασθενειών οι οποίες συσχετίζονται με τρόφιμα, νερά και έντομα ιατρικής σπουδαιότητας, καθώς και τον έλεγχο για εφαρμογής της νομοθεσίας για το κάπνισμα.

Οι κυριότερες δράσεις είναι οι ακόλουθες:

- Καθορισμός πολιτικής και κατάρτιση σχεδίων ελέγχου όσον αφορά τα τρόφιμα μη ζωικής προέλευσης (περιλαμβανομένων του μελιού και παγωτού) και τα σύνθετα τρόφιμα σε όλα τα επίπεδα, καθώς επίσης και στα τρόφιμα ζωικής προέλευσης σε επίπεδο λιανικής πώλησης.
- Διασφάλιση της ασφάλειας και της ποιότητας των τροφίμων που επιτυγχάνεται μέσω των επίσημων ελέγχων των τροφίμων και των υποστατικών, όπου περιλαμβάνουν την επιθεώρηση, την έγκριση, τη δειγματοληψία, τη διερεύνηση καταγγελιών, τους ελέγχους κατά την εισαγωγή, τα μέτρα επιβολής και την ενημέρωση του κοινού και των υπεύθυνων των επιχειρήσεων τροφίμων.
- Έλεγχος της εφαρμογής της νομοθεσίας για το κάπνισμα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: Διαχείριση ασφάλειας ιατροτεχνολογικών προϊόντων

Η Αρμόδια Αρχή Ιατροτεχνολογικού Εξοπλισμού έχει ως αποστολή της την προστασία της Δημόσιας Υγείας σε σχέση με την κυκλοφορία ιατροτεχνολογικών προϊόντων στην Κύπρο.

Οι δράσεις της αφορούν σε:

- Διαμόρφωση Ρυθμιστικού Πλαισίου και Επικοινωνία-Συνεργασία με άλλους Φορείς.
- Εγγραφή-Καταχώρηση Οικονομικών Φορέων, Ταξινόμηση ιατροτεχνολογικών προϊόντων και εκτίμηση της συμμόρφωσής τους.
- Εποπτεία μετά τη διάθεση των ιατροτεχνολογικών προϊόντων στην αγορά.
- Ορισμός και εποπτεία Κοινοποιημένων Οργανισμών.
- Κλινική αξιολόγηση και αξιολόγηση απόδοσης.
- Ιατροτεχνολογικά προϊόντα που κατασκευάζονται με ιστούς ζωικής προέλευσης.

Σημειώνεται ότι, έχει συνταχθεί νομοσχέδιο σύμφωνα με το οποίο όλες οι αρμοδιότητες για τον ιατροτεχνολογικό εξοπλισμό μεταφέρονται στην Εθνική Φαρμακευτική Αρχή (ΕΦΑ), τη σύσταση της οποίας προνοεί το εν λόγω νομοσχέδιο.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: Αποτελεσματική εποπτεία παρόχων υγείας

Εποπτεία ιδιωτικών νοσηλευτηρίων:

Σύμφωνα με τους περί Ιδιωτικών Νοσηλευτηρίων (Έλεγχος Ίδρυσης και Λειτουργίας) Νόμους του 2001 μέχρι 2019, κανένα πρόσωπο δεν ιδρύει και δεν λειτουργεί στην Κυπριακή Δημοκρατία ιδιωτικό νοσηλευτήριο οποιασδήποτε κατηγορίας, εκτός αν για το συγκεκριμένο νοσηλευτήριο έχει προηγουμένως εκδοθεί άδεια ίδρυσης και λειτουργίας. Κάθε ιδιωτικό νοσηλευτήριο πρέπει συνεχώς να συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις και τις πρόνοιες των περί Ιδιωτικών Νοσηλευτηρίων Νόμων και να τηρεί τους όρους της άδειας λειτουργίας του. Σε αυτό το πλαίσιο, προωθείται η υλοποίηση των παρακάτω δράσεων:

- Υποβολή εισηγήσεων και εκθέσεων στον Έφορο για θέματα χορήγησης, διαφοροποίησης, ακύρωσης, ανάκλησης ή αναστολής αδειών ίδρυσης και λειτουργίας ιδιωτικών νοσηλευτηρίων.
- Διενέργεια επισκέψεων σε χώρους οι οποίοι χρησιμοποιούνται ή προορίζονται να χρησιμοποιηθούν ως ιδιωτικά νοσηλευτήρια, για να ελεγχθεί και να διαπιστωθεί κατά πόσο αυτά έχουν τις απαιτούμενες δυνάμεις του παρόντος Νόμου ή των Κανονισμών άδειες.
- Άσκηση ετήσιων και έκτακτων ελέγχων σε αδειούχα ιδιωτικά νοσηλευτήρια, για να διαπιστωθεί κατά πόσο αυτά συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις του παρόντος Νόμου και των Κανονισμών και τηρούν τους διάφορους όρους της άδειας αυτών.
- Διερεύνηση καταγγελιών/συμβάντων σχετικά με θέματα που αφορούν τα ιδιωτικά νοσηλευτήρια σε συνάρτηση με τον υπ' αναφορά Νόμο.
- Αδειοδότηση Ιδιωτικών Νοσηλευτηρίων σύμφωνα με τους υπ' αναφορά Νόμους (εξέταση αιτήσεων για έκδοση αδειών Ίδρυσης και Λειτουργίας).

Φορείς των παραπάνω δράσεων είναι οι Επιθεωρητές Ιδιωτικών Νοσηλευτηρίων που ορίζονται από τον Έφορο Ιδιωτικών Νοσηλευτηρίων, ο οποίος είναι ο εκάστοτε Διευθυντής Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας του Υπουργείου Υγείας.

Εποπτεία Κλινικών Εργαστηρίων:

Ο Έφορος και οι Επιθεωρητές Κλινικών Εργαστηρίων του Υπουργείου Υγείας διασφαλίζουν σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία τα ακόλουθα:

- Αδειοδότηση σύμφωνα με τους Νόμους και τους κανονισμούς των Κλινικών Εργαστηρίων.
- Συνεχή έλεγχο, παρακολούθηση και αξιολόγηση των εγκεκριμένων Κλινικών Εργαστηρίων.
- Διασφάλιση της ποιότητας και της απόδοσης ποιότητας μέσω της προώθησής του.
- Ανάπτυξη κατευθυντήριων γραμμών.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4: Διαχείριση αίματος και παραγώγων του

Υπηρεσία Τραπεζών Αίματος και Αιμοεπαγρύπνηση:

Αποστολή της Υπηρεσίας Τραπεζών Αίματος είναι η προαγωγή της ασφάλειας των μεταγγίσεων και η βέλτιστη διαχείριση των αποθεμάτων παραγώγων αίματος στην Κύπρο

Οι κυριότερες δράσεις της υπηρεσίας είναι:

- Η προαγωγή της τεχνολογίας στο χώρο των μεταγγίσεων.
- Η ενημέρωση και συνεργασία του κλινικού χώρου για ό,τι σχετίζεται με την πρακτική των μεταγγίσεων.
- Η παρακολούθηση των αναγκών σε παράγωγα αίματος.
- Η ενημέρωση του Κέντρου Αίματος για τις τρέχουσες ανάγκες.
- Η καταγραφή ανεπιθύμητων αντιδράσεων και συμβάντων σχετιζόμενες με την μετάγγιση.
- Η συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού.
- Η εφαρμογή συστήματος ποιότητας για όλες τις δραστηριότητες και υπηρεσίες σχετιζόμενες με την μετάγγιση που προσφέρονται από την Υπηρεσία Τραπεζών Αίματος.

Υπηρεσία Κέντρου Αίματος και Αιμοεπαγρύπνηση:

Αποστολή της Υπηρεσίας Κέντρου Αίματος είναι η συλλογή και ο έλεγχος του ανθρώπινου αίματος ή των συστατικών αίματος, όποια και αν είναι η σκοπούμενη χρήση τους, καθώς επίσης και η επεξεργασία, η αποθήκευση και η διανομή τους όταν προορίζονται για μετάγγιση, καθώς και η προαγωγή της ασφάλειας των μεταγγίσεων και η βέλτιστη διαχείριση των αποθεμάτων παραγώγων αίματος στην Κύπρο.

Οι κυριότερες δράσεις είναι οι ακόλουθες:

- Η προαγωγή της τεχνολογίας στη συλλογή αίματος ή παραγώγων του, στον έλεγχο παραγώγων αίματος για μολυσματικές ασθένειες, στην τυποποίηση των μονάδων αίματος και στην επεξεργασία των μονάδων ολικού αίματος και στην παραγωγή προϊόντων του.
- Η ενημέρωση και συνεργασία με τις νοσοκομειακές τράπεζες αίματος για ό,τι σχετίζεται με την πρακτική των μεταγγίσεων.
- Η ενημέρωση των αιμοδοτών και η προώθηση της εθελοντικής αιμοδοσίας.
- Η παρακολούθηση των αναγκών σε παράγωγα αίματος.
- Η καταγραφή ανεπιθύμητων αντιδράσεων και συμβάντων σχετιζόμενες με την μετάγγιση ή/και την αιμοδοσία.
- Η συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση του προσωπικού.
- Η εφαρμογή συστήματος ποιότητας για όλες τις δραστηριότητες του Κέντρου Αίματος.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ - ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

Στόχος (Σ) /Δραστηριότητα (Δ)	Δείκτης Επίδοσης (Σ) /Απόδοσης (Δ)	Αποτελέσματα Δείκτη - 2020	Περιγραφή
Σ1: Προαγωγή και διαφύλαξη της δημόσιας υγείας πρόληψη των ασθενειών και βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών	ΔΕ1: Ποσοστό Νοσηρότητας και ποσοστό Θνησιμότητας		
Δ01: Επιτήρηση, έγκαιρος εντοπισμός και έλεγχος λοιμωδών νοσημάτων	ΔΑ01: Ποσοστό εμβολιαστικής κάλυψη του πληθυσμού Συχνότητα εμφάνισης νέων περιστατικών λοιμωδών νοσημάτων όπως αυτά ορίζονται στη σχετική νομοθεσία		$\frac{\text{αριθμός παιδιών που εμβολιάστηκαν για κάλ παιδικών ασθενειών} \times 100}{\text{συνολικό αριθμό παιδιών}}$ $\frac{\text{αριθμός νέων περιστατικών λοιμωδών νοσημ}}{\text{συνολικός πληθυσμός}}$
Δ02: Προαγωγή της Υγείας και Βελτίωση της Προσβασιμότητας του Συνόλου του Πληθυσμού σε Υπηρεσίες Υγείας	ΔΑ02: Ποσοστό των παιδιών σχολικής ηλικίας που εξυπηρετούνται από τη Σχολιατρική Υπηρεσία Μέσος όρος ποσοστών επίτευξης καθορισμένων δράσεων Ποσοστό επωφελουμένων (εξυπηρετούμενων από τις υπηρεσίες) ατόμων που ανήκουν στις ευάλωτες ομάδες πληθυσμού		$\frac{\text{αριθμός παιδιών σχολικής ηλικίας που εξυπηρετούνται} \times 100}{\text{συνολικό αριθμό παιδιών σχολικής ηλικίας}}$ Αυτός ο δείκτης αποτελεί το μέσο όρο των ποσοστών επίτευξης των καθορισμένων στόχων με βάση τις δράσεις $\frac{\text{Αριθμός ατόμων που ανήκουν σε κατηγορίες των ευάλωτων ομάδων ο οποίος επωφελείται από τις Υπηρεσίες Υγείας}}{\text{συνολικός αριθμός των ατόμων της κατηγορίας της ευάλωτης ομάδας που ανήκουν}}$ Επιλέχθηκαν: 1. οι Μετανάστες των ΚΥΦΑΜ, 2. συγκεκριμένη ομάδα ουσιοεξαρτημένων, 3. τα θύματα Βίας στην οικογένεια που

			διαμένουν σε Ξενώνες ΣΠΑΒΟ και 4. οι Φυλακισμένοι.
<u>Δ03:</u> Ανάπτυξη πολιτικής περιβαλλοντικής υγείας	<u>ΔΑ03:</u> Μέσος όρος ποσοστών επίτευξης καθορισμένων δράσεων		Αυτός ο δείκτης αποτελεί το μέσο όρο των ποσοστών επίτευξης των στόχων που καθορίζουν με βάση της δράσεις
<u>Σ02:</u> Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των εποπτικών/εκλεκτικών μηχανισμών καθοδήγησης στον τομέα της Δημόσιας Υγείας	<u>ΔΕ02:</u> Ποσοστό μη συμμορφώσεων		$\frac{\text{αριθμός Μη Συμμορφώσεων}}{\text{συνολικός αριθμό Συστάσεων προς Συμμόρφω}}$
<u>Δ04:</u> Διασφάλιση της ασφάλειας και της ποιότητας των τροφίμων και έλεγχος μολυσματικών ασθενειών οι οποίες συσχετίζονται με τρόφιμα, νερό και έντομα ιατρικής σπουδαιότητας και έλεγχος του καπνίσματος	<u>ΔΑ04:</u> Μέσος όρος ποσοστών επίτευξης στόχων καθορισμένων βάσει του Συστήματος ΙΣΟ 9001 που εφαρμόζουν οι Υγειονομικές Υπηρεσίες		Αυτός ο δείκτης αποτελεί το μέσο όρο των ποσοστών επίτευξης των μετρήσιμων στόχων που καθορίζουν σε ετήσια βάση οι Υγειονομικές Υπηρεσίες βάσει του Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας ΙΣΟ 9001 που αυτές καλύπτουν την ασφάλεια Τροφίμων και την Περιβαλλοντική Υγιεινή
<u>Δ05:</u> Διαχείριση ασφάλειας ιατροτεχνολογικών προϊόντων	<u>ΔΑ05:</u> Ποσοστό Διεκπεραίωσης Κανονιστικών Υποχρεώσεων Αρμόδιας Αρχής Ιατροτεχνολογικού Εξοπλισμού		Ο δείκτης αποτελεί μια ποσοτική εκτίμηση της επίτευξης των νομικών υποχρεώσεων της ρυθμιστικής αρχής για τον ιατροτεχνολογικό εξοπλισμό και οι οποίες αποτυπώνονται στις προκαθορισμένες δράσεις της Αρμόδιας Αρχής Ιατροτεχνολογικού Εξοπλισμού
<u>Δ05.1:</u> Αποτελεσματική εποπτεία ιδιωτικών νοσηλευτηρίων	<u>ΔΑ05.1:</u> Ποσοστό_ιδιωτικών νοσηλευτηρίων που επιθεωρήθηκαν τουλάχιστον δύο φορές		$\frac{\text{αριθμός ιδιωτικών νοσηλευτηρίων που επιθεωρήθηκαν τουλάχιστον δύο φορές} + X}{\text{συνολικό αριθμό των ιδιωτικών νοσηλευτηρ}}$

<p><u>Δ05.2:</u> Αποτελεσματική εποπτεία κλινικών εργαστηρίων</p>	<p><u>ΔΑ05.2:</u> Ποσοστό κλινικών εργαστηρίων που επιθεωρήθηκαν</p>		<p>αριθμός κλινικών εργαστηρίων που επιθεωρήθηκαν X 100 ----- συνολικό αριθμό των κλινικών εργαστηρίων</p>
<p><u>Δ06.1:</u> Υπηρεσία Τραπεζών Αίματος και Αιμοεπαγρύπνηση</p> <p><u>Δ06.2</u> Υπηρεσία Κέντρου Αίματος και Αιμοεπαγρύπνηση</p>	<p><u>ΔΑ06.1:</u> Ποσοστό χρήσης αίματος από Κλινικές</p> <p>Ποσοστό ανεπιθύμητων συμβάντων/αντιδράσε ων</p> <p>Χρόνος ανταπόκρισης διάθεσης παραγώγων</p> <p>Διαπίστευση όλων των εργαστηρίων Τραπεζών Αίματος σύμφωνα με το πρότυπο ISO 15189</p> <p><u>ΔΑ04.2:</u> Ποσοστό συλλογής μονάδων ολικού αίματος σε σχέση με τον πληθυσμό</p> <p>Αριθμός συλλεγόμενων μονάδων ολικού αίματος</p>		<p>αριθμός μονάδων που χρησιμοποιήθηκαν ----- αριθμός μονάδων που διατέθηκαν</p> <p>αριθμός συμβάντων/αντιδράσεων ----- αριθμός μονάδων που μεταγγίστηκαν</p> <p>Ο χρόνος από την παραγγελία παραγώγων αίματος μέχρι τον χρόνο διεκπεραίωσης όλων των απαιτούμενων εξετάσεων για τον ασθενή και διάθεσης των παραγώγων αποτελεί δείκτη απόδοσης των υπηρεσιών, σύμφωνα με το πρότυπο ποιότητας ISO 15189.</p> <p>αριθμός διαπιστευμένων εργαστηρίων Τραπεζών Αίματος ----- συνολικό αριθμό μη διαπιστευμένων εργαστηρίων τραπεζών αίματος</p> <p>αριθμός μονάδων που συλλέχθηκαν ----- x100 Πληθυσμός</p>

	<p>Ποσοστό ανεπιθύμητων συμβάντων/αντιδράσεων</p> <p>Ποσοστό ανεπιθύμητων συμβάντων/αντιδράσεων σε αιμοδότες</p> <p>Ποσοστό παραγώγων αίματος που πληρούν τα κριτήρια ποιότητας της ΕΕ</p>		<p>Ο συνολικός αριθμός μονάδων αίματος που συλλέγονται</p> <p>αριθμός συμβάντων/αντιδράσεων ----- x100</p> <p>αριθμός μονάδων που διανεμήθηκαν</p> <p>αριθμός συμβάντων/αντιδράσεων ----- x100</p> <p>αριθμός μονάδων που συλλέχθηκαν</p> <p>αριθμός παραγώγων που πληρούν τα κριτήρια ποιότητας ----- x100</p> <p>αριθμός παραγώγων στα οποία έγινε ποιοτικός έλεγχος</p>
--	--	--	---

ΤΜΗΜΑ: ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Όλες οι Υπηρεσίες έχουν μεταφερθεί στον Οργανισμό Κρατικών Υπηρεσιών Υγείας.

Όλες οι δαπάνες προσωπικού περιλαμβάνονται στη δραστηριότητα 98.

ΤΜΗΜΑ: ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ**ΣΤΟΧΟΣ 1: ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΥΨΗΛΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΣΤΟΜΑΤΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ****1. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ**

Οι Δημόσιες Οδοντιατρικές Υπηρεσίες (ΔΟΥ) είναι διαχωρισμένες σε δύο τομείς (τον προληπτικό και τον θεραπευτικό) και έχουν ως στόχο τους την παροχή υψηλής ποιότητας οδοντιατρικής φροντίδας περιλαμβανομένης πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας οδοντιατρικής φροντίδας καθώς επίσης και την προαγωγή του επιπέδου της στοματικής υγείας των πολιτών της Κύπρου. Συνολικά οι ΔΟΥ διαθέτουν ένα δίκτυο 56 οδοντιατρικών κλινικών/οδοντιατρείων παγκύπρια και τα οποία στεγάζονται σε έξι (6) νοσοκομεία, οκτώ (8) αστικά κέντρα υγείας, δύο (2) ιδρύματα και είκοσι τέσσερα (24) αγροτικά κέντρα υγείας.

Η πρωτοβάθμια οδοντιατρική φροντίδα περιλαμβάνει τις προληπτικές δράσεις, η δευτεροβάθμια τη συντηρητική οδοντιατρική θεραπεία και η τριτοβάθμια την εξειδικευμένη θεραπεία περίπλοκων περιστατικών περιοδοντολογίας, παιδοδοντίας και ενδοδοντίας καθώς και την επανορθωτική προσθετική αποκατάσταση με κινητές προσθετικές εργασίες που προσφέρονται στα νοσηλευτήρια.

Αναλυτικότερα στις δράσεις του θεραπευτικού τομέα περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

- (Α) Παροχή υψηλού επιπέδου οδοντιατρικών υπηρεσιών σε νοσοκομεία, αστικά και αγροτικά κέντρα υγείας παγκύπρια.
- (Β) Αντιμετώπιση έκτακτων οδοντιατρικών περιστατικών επί 24ώρου βάσης στα τμήματα Πρώτων Βοηθειών των Γενικών Νοσοκομείων Λευκωσίας, Λεμεσού, Λάρνακας και Πάφου.
- (Γ) Αντιμετώπιση περίπλοκων και εξειδικευμένων περιστατικών κατόπιν παραπομπής στις Κλινικές Περιοδοντολογίας, Παιδοδοντίας, και Ενδοδοντίας στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας.
- (Δ) Κατασκευή μερικών και ολικών οδοντοστοιχιών (ακρυλικών και μεταλλικών) από τις Κλινικές Προσθετικής οι οποίες λειτουργούν σε όλα τα Γενικά Νοσοκομεία των πόλεων.
- (Ε) Αντιμετώπιση περιστατικών που αφορούν προβλήματα στην Κροταφογναθική Άρθρωση μέσω της κατασκευής ναρθήκων αρχικά σε πιλοτική φάση από την προσθετική κλινική του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας σε συνεργασία με το αντίστοιχο οδοντοτεχνικό εργαστήριο και σταδιακά κατασκευή τους από όλες τις προσθετικές κλινικές και οδοντοτεχνικά εργαστήρια παγκύπρια
- (Στ) Διαχείριση περιστατικών Μικρής Χειρουργικής Στόματος παγκύπρια.
- (Ζ) Αντιμετώπιση ορθοδοντικών περιστατικών παιδιών ηλικίας μέχρι 18 ετών τα οποία πληρούν συγκεκριμένα οικονομικά και λειτουργικά κριτήρια.
- (Η) Αντιμετώπιση παιδιών και ενηλίκων με ειδικές ικανότητες υπό γενική αναισθησία στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας από την Κλινική της Παιδοδοντίας σε συνεργασία με την Κλινική της Στοματικής και Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής
- (Θ) Στα πλαίσια της κοινωνικής πολιτικής οδοντιατρικές κλινικές λειτουργούν στο Σωφρονιστικό ίδρυμα των Φυλακών καθώς και στο ίδρυμα Χρίστου Στέλιου Ιωάννου.
- Θ Ι) Οι ΔΟΥ έχουν συμβληθεί με τον ΟΑΥ παρέχοντας το φάσμα της προληπτικής οδοντιατρικής φροντίδας που αποζημιώνεται από το ΓεΣΥ. Η σχετική αποζημίωση πιστώνεται στο λογαριασμό των ΔΟΥ γεγονός που αναμένεται να αυξήσει και τα έσοδα του Τμήματος. Κατά το 2021 υπολογίζονται έσοδα €100,000

Κατά το 2019 έγιναν 83,973 επισκέψεις στις Δημόσιες Οδοντιατρικές Υπηρεσίες ενώ το 2020 μειώθηκαν στις 49,264. Αντίστοιχα, κατά το 2019 κατασκευάστηκαν ή επισκευάστηκαν 5,173 μερικές ή ολικές οδοντοστοιχίες (ακρυλικές και μεταλλικές) και το 2020 3,427. Παράλληλα το 2019 διενεργήθηκαν 756 επεμβάσεις με τοπική αναισθησία, αριθμός που μειώθηκε στις 465 το 2020. Σε σχέση με τα περιστατικά που αντιμετωπίστηκαν με γενική αναισθησία αυτά ανήλθαν στα 59 το 2019 και στα 40 το 2020. Οι μειώσεις που καταγράφονται στις επισκέψεις και στην εργασία στις Δημόσιες Οδοντιατρικές Υπηρεσίες κατά το 2020 σε σχέση με το 2019 σχετίζονται με την πανδημία και τα περιοριστικά μέτρα που επιβλήθηκαν στη λειτουργία του Τμήματός μας με σχετικό Υπουργικό διάταγμα όπου κατά την περίοδο των περιοριστικών μέτρων, οι Οδοντιατρικές Υπηρεσίες αντιμετώπιζαν μόνο επείγοντα περιστατικά.

Στις δράσεις του προληπτικού τομέα περιλαμβάνονται τα ακόλουθα:

Α) Ενημερωτικές διαλέξεις σε παιδιά, γονείς και διάφορα οργανωμένα σύνολα για τη στοματική υγεία.

Β) Προγράμματα έγκαιρης ανίχνευσης της τερηδόνας σε όλα τα παιδιά ηλικίας 6 ετών (περίπου 8,000 μαθητές της Α τάξης δημοτικού). Από το 2013 το πρόγραμμα επεκτάθηκε πιλοτικά και στα παιδιά ηλικίας 5 ετών και κατά τη σχολική χρονιά 2021- 22 πρόκειται να συμπεριληφθούν όλα τα 5χρονα παιδιά. Από το 2016-17 στο πρόγραμμα συμπεριλήφθηκαν και όλα τα 6χρονα παιδιά που φοιτούν στα ιδιωτικά σχολεία ενώ παράλληλα διευρύνθηκε και συμπεριέλαβε το 27% των 15χρονων μαθητών της Γ τάξης γυμνασίου.

Γ) Δωρεάν παροχή προληπτικής και θεραπευτικής αγωγής σε παιδιά ηλικίας 6 -12 ετών μέσω των 4 κινητών οδοντιατρικών μονάδων που διαθέτουν οι Οδοντιατρικές Υπηρεσίες. Κατά το 2019 οι κινητές οδοντιατρικές μονάδες επισκέφθηκαν 108 δημοτικά σχολεία και έγιναν σε αυτές 8,122 επισκέψεις μαθητών. Λόγω των περιοριστικών μέτρων το πρόγραμμα των κινητών οδοντιατρικών μονάδων κατά το 2020 και 2021 αναστάληκε. Η επανέναρξη υπολογίζεται να γίνει με τη βελτίωση των επιδημιολογικών δεδομένων σε σχέση με τον COVID-19.

Δ) Πρόγραμμα συνεργασίας με τον ιδιωτικό τομέα και δωρεάν περίθαλψη όλων των 11χρονων μαθητών (Ε τάξης δημοτικού) από τον ιδιωτικό τομέα με τα έξοδα να καλύπτονται από τις ΔΟΥ (8,000 παιδιά). Κατά τη σχολική χρονιά 2015-16 το πρόγραμμα συμπεριέλαβε για πρώτη φορά και όλα τα 11χρονα παιδιά που φοιτούν στον ιδιωτικό τομέα.

Ε) Ενημερωτικές εκστρατείες για θέματα που άπτονται της στοματικής υγείας και των παθήσεων της στοματικής κοιλότητας (π.χ καρκίνος του στόματος, παγκόσμια μέρα στοματικής υγείας).

Στ) Εκπόνηση επιδημιολογικών και άλλων ερευνών με στόχο μεταξύ άλλων i) την επικαιροποίηση του επιδημιολογικού χάρτη της Κύπρου ii) Την καταγραφή των γνώσεων στάσεων και αντιλήψεων των πολιτών της Κύπρου σε θέματα στοματικής υγείας και υγιεινής, επίσκεψης στον οδοντίατρο και γνώσεων αναφορικά με τις στοματικές παθήσεις.

Ζ) Ποιοτική και ποσοτική ανάλυση των στατιστικών στοιχείων των Οδοντιατρικών Υπηρεσιών σε σχέση με την επίδραση της πανδημίας και των περιοριστικών μέτρων που επιβλήθηκαν στην παροχή και αναζήτηση φροντίδας από τις Δημόσιες Οδοντιατρικές Υπηρεσίες.

Η) Στο πλαίσιο της διεύρυνσης των παρεχόμενων υπηρεσιών από τις ΔΟΥ συνεχίζεται η εκπαίδευση ομάδας οδοντιατρικών λειτουργών με στόχο τη στελέχωση της πρώτης μονάδας Ιατροδικαστικής του Στόματος στην Κύπρο η οποία θα έχει ως αντικείμενο δράσης μεταξύ άλλων τον καθορισμό της ηλικίας, την ταυτοποίηση ατόμων κ.α. Η εκπαίδευση επικαιροποιείται σε ετήσια βάση ενώ το πρόγραμμα καθορισμού ηλικίας αιτητών πολιτικού ασύλου που δηλώνουν ανήλικοι και που καλύπτει και την εκπαίδευση των οδοντιατρικών λειτουργών συγχρηματοδοτείται κατά 90% από Ευρωπαϊκά Προγράμματα.

Παράλληλα, οι ΔΟΥ έχουν την ευθύνη της κάλυψης της δαπάνης για αγορά οδοντιατρικών υπηρεσιών για δημοσίους υπαλλήλους που εργάζονται στο εξωτερικό. Οι ΔΟΥ έλαβαν για το 2020, 176 αιτήματα από τους δημοσίους υπαλλήλους που εργάζονται στις Πρεσβείες της Δημοκρατίας για την κάλυψη της δαπάνης για οδοντιατρική περίθαλψη που απαιτήθηκε κατά την παραμονή τους στο εξωτερικό.

Ανάμεσα στις προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι ΔΟΥ περιλαμβάνεται και η πρόσφατη πανδημία η οποία όχι μόνο άλλαξε τον τρόπο λειτουργίας των οδοντιατρικών κλινικών με την υιοθέτηση αυστηρότερων πρωτοκόλλων για πρόληψη μετάδοσης του ιού στα οδοντιατρεία αλλά παράλληλα αύξησε και το λειτουργικό κόστος για κάλυψη της αγοράς του αναγκαίου ατομικού προστατευτικού εξοπλισμού. Παράλληλα η καθολική και αυστηρή εφαρμογή του θεσμού των ραντεβού για αποφυγή συγχρωτισμού μεταξύ των ασθενών αλλά και τα επιπλέον μέτρα απολύμανσης και αποστείρωσης που λαμβάνονται για πρόληψη επέκτασης της πανδημίας περιορίσε τον αριθμό των ασθενών που μπορούν να εξυπηρετούνται καθημερινά από τις ΔΟΥ. Συνεπακόλουθα, η αναστολή της παροχής οδοντιατρικής φροντίδας κατά την περίοδο των περιοριστικών μέτρων (Μάρτιος-Απρίλιος 2020 και Ιανουάριος 2021), όπου σύμφωνα με τα νέα πρωτόκολλα απαιτήθηκε η μείωση του ημερήσιου αριθμού ασθενών, είχε ως αποτέλεσμα ένας σημαντικός αριθμός οδοντιατρικών αναγκών των ασθενών να μην ικανοποιηθούν (Unmet dental care needs) και η ζήτηση για ραντεβού να παραμένει αυξημένη. Η πανδημία ανέδειξε επίσης την ανάγκη ενίσχυσης της Επιτροπής Υγείας και Ασφάλειας.

Η ενίσχυση του προϋπολογισμού των ΟΥ τα τελευταία χρόνια δίνει την ευκαιρία της υλοποίησης των πιο κάτω δραστηριοτήτων και της επιτυχούς αντιμετώπισης των προκλήσεων. Παραμένει όμως η ανάγκη ενίσχυσης του ανθρώπινου

δυναμικού αφού μόνο το 4,5% των εγγεγραμμένων οδοντιάτρων εργάζονται στις ΔΟΥ στις οποίες καταφεύγει το 12% του πληθυσμού όχι μόνο για την όσο το δυνατό ταχύτερη και απρόσκοπτη εξυπηρέτηση των ασθενών αλλά παράλληλα για να μπορούν οι ΔΟΥ να υπηρετούν το ρόλο τους ως φορείς προαγωγής της στοματικής υγείας αλλά και παράλληλα να διεκπεραιώνουν και τα υπόλοιπα καθήκοντα και υποχρεώσεις που έχουν αναλάβει.

2. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: Παροχή υψηλής ποιότητας οδοντιατρικών υπηρεσιών σε νοσοκομεία, αστικά και αγροτικά κέντρα υγείας και άλλα ιδρύματα (συμπ. Κεντρικές Φυλακές, Ίδρυμα Στέλιου Ιωάννου)

Το ευρύ φάσμα της οδοντιατρικής φροντίδας, όπως περιγράφεται πιο πάνω, θα συνεχίσει να προσφέρεται σε όλους τους δικαιούχους ασθενείς.

Για την επίτευξη της αύξησης του βαθμού ικανοποίησης των ασθενών που επισκέπτονται τις ΔΟΥ, αναλαμβάνεται συνεχώς αριθμός δράσεων με στόχο τη διασφάλιση του υψηλού επιπέδου της ποιότητας των υπηρεσιών που προσφέρονται και τη βελτίωση στην πρόσβαση και χρήση των οδοντιατρικών υπηρεσιών. Οι δράσεις αυτές είναι οι ακόλουθες:

- i. Την περίοδο 2022-24 προγραμματίζεται η υλοποίηση της Υπουργικής Απόφασης για μεταστέγαση της Διοίκησης και των οδοντιατρικών κλινικών που βρίσκονται στο Παλαιό Νοσοκομείο Λευκωσίας και παράλληλα η μεταστέγαση του οδοντιατρείου από το Παλαιό Νοσοκομείο Λάρνακας στο Γενικό Νοσοκομείο Λάρνακας. Βελτιωτικά έργα προγραμματίζονται επίσης σε κτίρια που στεγάζονται τα οδοντιατρεία ούτως ώστε το προσωπικό να εργάζεται σε άνετους και εργονομικούς χώρους οι οποίοι να διαθέτουν τους αναγκαίους αποθηκευτικούς χώρους και να είναι φιλικό και προσβάσιμο προς τους ασθενείς.
- ii. Εντοπισμός και ικανοποίηση των αναγκών σε υλικοτεχνικό εξοπλισμό των ΔΟΥ (οδοντιατρικά μηχανήματα, σύγχρονοι κλίβανοι αποστείρωσης, ακτινογραφικά μηχανήματα, άλλες συσκευές, οδοντιατρικά εργαλεία και υλικά) ώστε να επιτυγχάνεται η παροχή αποτελεσματικής και αποδοτικής οδοντιατρικής περίθαλψης.
- iii. Εκπαίδευση και Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού. Ετοιμασία μαθησιακού πλάνου σε συνεργασία με την ΚΑΔΔ για διοργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων σύμφωνα με τους στρατηγικούς στόχους και τις ανάγκες που διαφάνηκαν από την διάγνωση αναγκών μάθησης. Προγραμματισμός εκπαιδευτικών ημερίδων και εργαστηρίων σε εξειδικευμένα οδοντιατρικά θέματα με καθηγητές από τις Οδοντιατρικές Σχολές Αθηνών Θεσσαλονίκης. Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης του προσωπικού θα διερευνηθεί και το ενδεχόμενο συνεργασίας με οδοντιατρικές σχολές. Παράλληλα προγραμματίζονται εκπαιδεύσεις με τη μορφή παραχώρησης μικρών υποτροφιών, οδοντιατρικών λειτουργιών στις Οδοντιατρικές Σχολές Αθηνών και Θεσσαλονίκης σε εξειδικευμένους τομείς της οδοντιατρικής ή παρακολούθηση εξειδικευμένων συνεδρίων.
- iv. Συνεχής παρακολούθηση της εφαρμογής του θεσμού του προκαθορισμένου χρόνου (ραντεβού) επίσκεψης στα οδοντιατρεία το οποίο έχει εφαρμοστεί καθολικά με στόχο να μη δημιουργούνται μεγάλες λίστες αναμονής. Βελτίωση της διαδικασίας παραπομπής στις εξειδικευμένες οδοντιατρικές κλινικές μέσω καθορισμού συγκεκριμένων διαδικασιών και κριτηρίων.
- v. Δημιουργία Κλινικής Γηροδοντιατρικής στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας η οποία θα λειτουργεί ως Κέντρο Παραπομπής ηλικιωμένων ασθενών αλλά και ασθενών με χρόνια νοσήματα των οποίων η οδοντιατρική θεραπεία χρήζει αντιμετώπισης σε νοσοκομειακό χώρο. Το σύστημα παραπομπής θα βασίζεται σε συγκεκριμένα επιστημονικά κριτήρια.
- vi. Εκπαίδευση προσωπικού στην αντιμετώπιση περιστατικών με προβλήματα στην ΚΓΑ μέσω της κατασκευής ναρθήκων. Η κατασκευή ναρθήκων θα ξεκινήσει πιλοτικά στην προσθετική κλινική της επαρχίας Λευκωσίας και σταδιακά θα επεκταθεί σε όλες τις προσθετικές κλινικές παγκύπρια

- vii. Δημιουργία μονάδας χειρισμού Θεμάτων αγορών και προμηθειών στις ΔΟΥ που θα έχει την ευθύνη για τα ακόλουθα: ετοιμασία προσφορών για αγορά εξοπλισμού, εργαλείων και αναλωσίμων, προκήρυξη προσφορών, αξιολόγηση διαγωνισμών, παραλαβή εξοπλισμού, αναλωσίμων, φύλαξη, διατήρηση λογισμικού συστήματος ελέγχου αποθεμάτων αποθήκης και χρεώσεων στα οδοντιατρεία παγκύπρια.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: Πολιτική διαχείρισης του κονδυλίου που αφορά την κάλυψη των δαπανών για αγορά οδοντιατρικών υπηρεσιών από δημοσίους υπαλλήλους που εργάζονται στις Πρεσβείες της Δημοκρατίας στο εξωτερικό.

Ο αριθμός των αιτημάτων που λήφθηκαν το 2020 από τους δημοσίους υπαλλήλους που εργάζονται στις Πρεσβείες της Δημοκρατίας για την κάλυψη της δαπάνης για οδοντιατρική περίθαλψη που χρειάστηκε κατά την παραμονή τους στο εξωτερικό, ανήλθε στα 176. Σύμφωνα με τους μέχρι σήμερα υπολογισμούς εγκρίθηκαν συνολικά δαπάνες ύψους €54.340,73 ευρώ για την κάλυψη των αιτημάτων αυτών κατά το 2020. Απορρίφθηκαν αιτήματα για κάλυψη δαπανών ύψους 14,280 ευρώ που αφορούσαν οδοντιατρική περίθαλψη που δεν εμπίπτει στις διατάξεις των Περί Κυβερνητικών και Ιατρικών Ιδρυμάτων και Υπηρεσιών Γενικών Κανονισμών του 2013.

Οι μεγαλύτερες δαπάνες, παρατηρούνται στην Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Νέας Υόρκης και στην Πρεσβεία της Ουάσιγκτον όπου το ποσό ανέρχεται στα €11.002 και €18.293 αντίστοιχα.

Τα αιτήματα ελέγχονται από Εξουσιοδοτημένη Ανώτερη Οδοντιατρική Λειτουργό των ΟΥ κατά ποσό το είδος οδοντιατρικής θεραπείας για το οποίο απαιτείται κάλυψη της δαπάνης, εμπίπτει στους Περί Κυβερνητικών Ιατρικών Ιδρυμάτων Κανονισμούς (Γενικοί Κανονισμοί 2000-2013).

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: Διεξαγωγή επιδημιολογικών και άλλων ερευνών

Οι ΔΟΥ στο πλαίσιο του ρόλου τους για χάραξη στρατηγικής για τη στοματική υγεία και επικαιροποίηση του επιδημιολογικού χάρτη της Κύπρου διεξάγουν κάθε 3-5 χρόνια επιδημιολογικές έρευνες για ανίχνευση του επιπέδου της στοματικής υγείας του παιδικού πληθυσμού και κάθε 5-7 χρόνια για τους ενήλικες. Με βάση τα αποτελέσματα των ερευνών οργανώνονται και εμπλουτίζονται τα προγράμματα του Προληπτικού Τομέα. Εντός της χρονικής περιόδου 2022-24 αναμένεται να ξεκινήσει ο προγραμματισμός και η προεργασία για πραγματοποίηση νέας επιδημιολογικής έρευνας καθορισμού του επιπέδου της στοματικής υγείας αντιπροσωπευτικών ομάδων πληθυσμού από όλες τις ηλικιακές ομάδες. Η τελευταία έρευνα με δείγμα από όλες τις ηλικιακές ομάδες έγινε το 2014.

Παράλληλα, οι Οδοντιατρικές Υπηρεσίες θα προχωρήσουν σε ποσοτική και ποιοτική ανάλυση των στατιστικών στοιχείων σε σχέση με την επίδραση της πανδημίας στην παροχή οδοντιατρικής φροντίδας με στόχο όπου χρειάζεται τη διενέργεια παρεμβάσεων για τη διασφάλιση της ετοιμότητας των Οδοντιατρικών Υπηρεσιών να διαχειρίζονται κρίσεις που αφορούν στον δημόσιο τομέα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4: Προληπτικά προγράμματα για παιδιά σχολικής και προσχολικής ηλικίας και ενέργειες με στόχο την προαγωγή της στοματικής υγείας

Στον προληπτικό τομέα απασχολούνται 6 οδοντιατρικοί λειτουργοί, 4 βοηθοί οδοντιατρείου και 4 οδηγοί της κινητής οδοντιατρικής μονάδας. Οι ΔΟΥ στο πλαίσιο του στόχου τους για προαγωγή της στοματικής υγείας θα συνεχίσουν και θα εντατικοποιήσουν τα υφιστάμενα προληπτικά προγράμματα. Συγκεκριμένα, προγραμματίζονται τα ακόλουθα:

α) οι κινητές οδοντιατρικές μονάδες θα επισκεφθούν διάφορα σχολεία της δημοτικής εκπαίδευσης, προσφέροντας δωρεάν προληπτική και θεραπευτική αγωγή, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση σε σχολεία που βρίσκονται σε απομακρυσμένες περιοχές με μειωμένη πρόσβαση σε οδοντιατρική περίθαλψη καθώς επίσης και σε σχολεία που βρίσκονται σε περιοχές χαμηλού κοινωνικο-οικονομικού επιπέδου, όπου σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας υπάρχουν αυξημένες ανάγκες τόσο πρόληψης όσο και θεραπείας. Το πρόγραμμα έχει προσωρινά ανασταλεί και θα εφαρμοστεί όταν βελτιωθούν τα επιδημιολογικά δεδομένα σε σχέση με την πανδημία.

β) θα συμπεριλάβουν στο πρόγραμμα έγκαιρης ανίχνευσης της τερηδόνας πέρα από τα παιδιά ηλικίας 6 ετών (8,000 μαθητές) και όλα τα παιδιά ηλικίας 5 ετών καθώς και μεγαλύτερη μερίδα παιδιών ηλικίας 15 ετών σύμφωνα και με τα αποτελέσματα της επιδημιολογικής έρευνας.

γ) θα συμπεριλάβουν στα προγράμματα έγκαιρης ανίχνευσης της τερηδόνας και προαγωγής της στοματικής υγείας και μερίδα παιδιών ηλικίας 3 και 4 ετών.

δ) θα εντείνουν τις διαφωτίσεις αναφορικά με τη στοματική υγεία, θα αναβαθμίσουν το έντυπο υλικό και θα οργανώσουν εκστρατεία αναφορικά με τον καρκίνο του στόματος και τη διασύνδεση του με το κάπνισμα αλλά και εκστρατεία αναφορικά με τη στοματική υγεία και τη διασύνδεση με τη γενική υγεία.

ε) στις ενέργειες με στόχο την προαγωγή της στοματικής υγείας οι Οδοντιατρικές Υπηρεσίες θα στοχεύσουν και προς ακόμη μία ευάλωτη ομάδα πληθυσμού, αυτή των ατόμων της Τρίτης ηλικίας αλλά και ατόμων με γενικά νοσήματα που είναι κληθήρεις. Στόχος η δημιουργία εγχειριδίου και η εκπαίδευση των φροντιστών των ατόμων αυτών αναφορικά με τη στοματική υγεία και υγιεινή σε συνεργασία με την Γηροδοντιατρική Κλινική του Γ.Ν.Λ και τον Τομέα Πρόληψης των ΔΟΥ.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ - ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Στόχος (Σ) /Δραστηριότητα (Δ)	Δείκτης Επίδοσης (Σ) /Απόδοσης (Δ)	Αποτελέσματα δείκτη - 2020	Περιγραφή
Σ.1: Διασφάλιση υψηλού επιπέδου στοματικής υγείας και παροχής οδοντιατρικής περίθαλψης	ΔΕ01: Ποσοστό ατόμων χωρίς ανάγκες θεραπείας (DT=0) και με υγιείς περιοδοντικούς ιστούς (CPI=0), ως προς το σύνολο των ατόμων που συμπεριλαμβάνονται στις επιδημιολογικές έρευνες		Ποσοστό ατόμων από τις ηλικιακές ομάδες 6, 12, 15, 35-55 και 65-74 χωρίς ανάγκες θεραπείας (Decayed teeth, DT=0) και με υγιείς περιοδοντικούς ιστούς (CPI=0). Χωρίς ανάγκες θεραπείας σημαίνει να μην έχουν ανάγκη συντηρητικής θεραπείας π.χ εμφράξεις, ενδοδοντικές θεραπείες ή εξαγωγές. Υγιείς περιοδοντικοί ιστοί σημαίνει να μην παρατηρείται κατά την κλινική εξέταση αιμορραγία, τρυγία (πέτρα) ή θύλακοι
	ΔΕ02: Αρ αιτημάτων που υποβλήθηκαν προς τον ΟΑΥ για αποζημίωση		Αριθμός αιτημάτων για οδοντιατρικές θεραπείες που υποβλήθηκαν προς τον ΟΑΥ για αποζημίωση
ΔΟ1: Παροχή υψηλής ποιότητας οδοντιατρικών υπηρεσιών στα νοσοκομεία, αστικά και αγροτικά κέντρα	ΔΑ01: Ετήσιος αριθμός νέων ασθενών που επισκέπτονται τις ΔΟΥ		Νέος ασθενής σημαίνει τον ασθενή που για πρώτη φορά επισκέπτεται τις ΔΟΥ
ΔΟ2: Κάλυψη της δαπάνης για αγορά οδοντιατρικών υπηρεσιών για δημόσιους υπαλλήλους που εργάζονται στις Πρεσβείες/Μόνιμες Αντιπροσωπίες της Δημοκρατίας στο εξωτερικό.	ΔΑ02: Ετήσιος αριθμός αιτημάτων κάλυψης εξόδων		Αριθμός αιτημάτων από δημόσιους υπαλλήλους που εργάζονται στις Πρεσβείες/Μόνιμες Αντιπροσωπίες της Δημοκρατίας στο εξωτερικό για κάλυψη της δαπάνης οδοντιατρικής φροντίδας που λαμβάνουν στο εξωτερικό. Στόχος του δείκτη είναι η παρακολούθηση οποιασδήποτε μεταβολής και διαφοροποίησης τυχόν παρατηρείται στον αριθμό των αιτημάτων διαχρονικά
ΔΟ3: Διενέργεια επιδημιολογικών και άλλων ερευνών	ΔΑ03: Αριθμός ερευνών που διενεργούνται με στόχο την ανάπτυξη στρατηγικής για τη βελτίωση της στοματικής υγείας		Επιδημιολογικές και άλλες έρευνες με στόχο την καταγραφή του επιπέδου της στοματικής υγείας των πολιτών της Κύπρου (οι έρευνες θα αξιολογήσουν/καταγράψουν τους ακόλουθους δείκτες: DMFT, OHI, CPI, προσθετική κατάσταση, προσθετικές ανάγκες) για τις πιο κάτω ηλικιακές ομάδες (6, 12, 14, 35-44, 65-74) αλλά και την αναζήτηση οδοντιατρικής φροντίδας.
ΔΟ4: Προληπτικά προγράμματα σε παιδιά	ΔΑ01: Ποσοστό παιδιών που λαμβάνουν θεραπεία		Ποσοστό παιδιών ηλικίας 5,6,11,15 που λαμβάνουν θεραπεία μετά από

<p>σχολικής και προσχολικής ηλικίας και ενέργειες με στόχο την προαγωγής της στοματικής υγείας</p>	<p>μετά από διάγνωση στα πλαίσια προληπτικών προγραμμάτων έγκαιρης ανίχνευσης των στοματικών παθήσεων (screening programs)</p>		<p>διάγνωση στα πλαίσια προληπτικών προγραμμάτων έγκαιρης ανίχνευσης των στοματικών παθήσεων (screening programs)</p>
--	--	--	---

ΣΤΟΧΟΣ 1: ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ, ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΩΝ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΕ

1. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η διασφάλιση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας, της ασφάλειας και της τιμής των φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης που διατίθενται στο κοινό αποτελεί βασικό μέλημα για την ενίσχυση και την προστασία της δημόσιας υγείας.

Αντίστοιχα, η διασφάλιση της ποιότητας και της ασφάλειας των καλλυντικών προϊόντων στην επιτόπια αγορά είναι ουσιαστικής σημασίας για την προστασία των καταναλωτών.

Οι Φαρμακευτικές Υπηρεσίες, μέσω των επιμέρους δραστηριοτήτων τους, στοχεύουν στην επίτευξη των ανωτέρω με την παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών αξιολόγησης σε προ εγκριτικό και σε μετ' εγκριτικό επίπεδο, καθώς και υπηρεσιών επιθεώρησης και ελέγχου/εποπτείας της αγοράς.

Η αδειοδότηση και ρύθμιση της κυκλοφορίας φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης από τις Φαρμακευτικές Υπηρεσίες είναι νομικά θεσμοθετημένες σύμφωνα με τον περί Φαρμάκων Ανθρώπινης Χρήσης (Έλεγχος Ποιότητας, Προμήθειας και Τιμών) Νόμο, ο οποίος είναι σε πλήρη εναρμόνιση με το κεκτημένο της ΕΕ.

Αντίστοιχα, η κυκλοφορία και ο έλεγχος των καλλυντικών προϊόντων διέπεται από τις διατάξεις του περί Καλλυντικών Νόμου και τους σχετικούς Κανονισμούς.

Η αδειοδότηση των φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης προϋποθέτει την διεξοδική επιστημονική αξιολόγηση της ποιότητας, ασφάλειας και αποτελεσματικότητας τους από κατάλληλα καταρτισμένους φαρμακοποιούς – εμπειρογνώμονες των Υπηρεσιών, είτε μέσω εθνικών διαδικασιών, είτε σε συνεργασία με λοιπά κράτη μέλη της ΕΕ μέσω της κεντρικής, αποκεντρωμένης ή και αμοιβαίας αναγνώρισης διαδικασίας.

Επισημαίνεται ότι η μακροπρόθεσμη αποστολή των Υπηρεσιών είναι η καθιέρωση της Κύπρου ως ανταγωνιστική και ελκυστική επιλογή για ενδιαφερόμενους φορείς στην Ευρωπαϊκή Ένωση προς αύξηση των εσόδων της Κυπριακής Δημοκρατίας και διεύρυνση των ευκαιριών επαγγελματικής εξειδίκευσης. Από την 1η Ιανουαρίου 2020, η Κύπρος έχει αναλάβει το ρόλο του Κράτους Μέλους Αναφοράς σε αποκεντρωμένες διαδικασίες και διαδικασίες αμοιβαίας αναγνώρισης, εκτελώντας πλήρη επιστημονική αξιολόγηση των αιτήσεων και συμβάλλοντας στην αδειοδότηση και κυκλοφορία των φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης στα κράτη μέλη της Ε.Ε. Η ανάληψη από την Κύπρο του ρόλου Κράτους Μέλους Αναφοράς αναμένεται να φέρει σημαντικά οφέλη για τις επιτόπιες φαρμακοβιομηχανίες, οι οποίες θα επωφελούνται από τα ανταγωνιστικά τέλη, δεν θα είναι πλέον απαραίτητο να απευθύνονται σε άλλα κράτη μέλη για την έκδοση των σχετικών αδειών και θα είναι σε θέση να κυκλοφορούν τα προϊόντα τους και στα υπόλοιπα κράτη μέλη διευρύνοντας έτσι τον κύκλο εργασιών τους.

Σε μετ' εγκριτικό επίπεδο, οι Φαρμακευτικές Υπηρεσίες είναι αρμόδιες για τη συστηματική παρακολούθηση της χρήσης και της ασφάλειας των φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης καθώς και για την ευαισθητοποίηση του κοινού αναφορικά με την ορθολογική χρήση τους, με απώτερο στόχο την προστασία των ασθενών και την αύξηση της γνώσης από το κοινό για τα οφέλη και τους κινδύνους των φαρμακοθεραπειών επιτρέποντας τους έτσι να κάνουν συνειδητές επιλογές σχετικά με τη φαρμακευτική τους αγωγή και ελαχιστοποιώντας τυχόν κινδύνους.

Η επιθεώρηση των υποστατικών παρασκευής, των αδειούχων χονδρικής πώλησης και των ιδιωτικών φαρμακείων από τους εντεταλμένους φαρμακοποιούς επιθεωρητές των Υπηρεσιών αποτελεί ουσιαστική λειτουργία ελέγχου/εποπτείας των φαρμακευτικών δραστηριοτήτων, με στόχο τη διασφάλιση υψηλού επιπέδου ποιότητας της εφοδιαστικής αλυσίδας

φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης στην αγορά και στην αποτροπή μη αποδεκτών ή και παράνομων πρακτικών.

Αντίστοιχα, η επιθεώρηση των εγχώριων υποστατικών παρασκευής και η επιτήρηση της αγοράς για τα καλλυντικά προϊόντα από τους εξουσιοδοτημένους λειτουργούς αποσκοπεί στην αποτελεσματική προστασία και ασφάλεια των καταναλωτών.

Οι Υπηρεσίες προβαίνουν επίσης σε ελέγχους για τις ναρκωτικές και ψυχότροπες ουσίες και εκδίδουν σχετικές άδειες εισαγωγής βάσει του περί Φαρμάκων και Ψυχοτρόπων Ουσιών Νόμου, ενώ παράλληλα είναι αρμόδιες για την εγγραφή των φαρμακοποιών στο αντίστοιχο μητρώο βάσει του περί Φαρμακευτικής και Δηλητηρίων Νόμου.

Ζητήματα και πολιτικές που αφορούν στην τιμολόγηση των φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης καθώς και η ετήσια επικαιροποίηση του τιμοκαταλόγου φαρμακευτικών προϊόντων αποτελούν επιπλέον κύρια αρμοδιότητα των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών.

Επισημαίνεται ότι οι δραστηριότητες των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών δεν περιορίζονται σε τοπικό επίπεδο - το εξειδικευμένο προσωπικό των Υπηρεσιών συμμετέχει συστηματικά και ενεργά σε ευρωπαϊκά και διεθνή δίκτυα (Επιτροπές και Ομάδες Εργασίας του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων, του Heads of Medicines Agency κ.ά) συμβάλλοντας ουσιαστικά στην αξιολόγηση και στη λήψη αποφάσεων σχετικά με τα φαρμακευτικά προϊόντα ανθρώπινης χρήσης, προωθώντας τη σύγκλιση ρυθμιστικών προτύπων και ενισχύοντας τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφόρησης ανάμεσα στις αρμόδιες αρχές, διασφαλίζοντας παράλληλα τη διαφύλαξη των εθνικών συμφερόντων και την προστασία της δημόσιας υγείας.

2. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 1: Διασφάλιση ποιότητας, αποτελεσματικότητας και ασφάλειας όλων των φαρμακευτικών προϊόντων πριν την αδειοδότηση και εισαγωγή τους στην Κύπρο και στα κράτη μέλη.

Οι κύριες ενέργειες που αφορούν την πιο πάνω δραστηριότητα είναι οι ακόλουθες:

- i. Επιστημονική αξιολόγηση στοιχείων ποιότητας, αποτελεσματικότητας και ασφάλειας των φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης υπό αίτηση για έκδοση άδειας κυκλοφορίας μέσω εθνικής διαδικασίας.
- ii. Από την 1η Ιανουαρίου 2020, επιστημονική αξιολόγηση στοιχείων ποιότητας, αποτελεσματικότητας και ασφάλειας των φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης υπό αίτηση για έκδοση άδειας κυκλοφορίας μέσω αποκεντρωμένης διαδικασίας ή διαδικασίας αμοιβαίας αναγνώρισης με την Κύπρο ως Κράτος Μέλος Αναφοράς (Reference Member State).
- iii. Στις εν λόγω διαδικασίες αδειοδότησης, τα αποτελέσματα αξιολόγησης γίνονται αποδεκτά από τα λοιπά συμμετέχοντα κράτη μέλη της Ε.Ε. και η Κύπρος συμβάλλει στην αδειοδότηση και κυκλοφορία των εν λόγω προϊόντων σε λοιπά κράτη μέλη.
- iv. Επιστημονική αξιολόγηση στοιχείων ποιότητας, αποτελεσματικότητας και ασφάλειας των φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης υπό αίτηση για έκδοση άδειας κυκλοφορίας μέσω αποκεντρωμένης διαδικασίας ή διαδικασίας αμοιβαίας αναγνώρισης όπου η Κύπρος συμμετέχει ως Ενδιαφερόμενο Κράτος Μέλος (Concerned Member State).
- v. Επιστημονική αξιολόγηση αιτήσεων ανανέωσης και τροποποίησης εθνικών αδειών κυκλοφορίας φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης
- vi. Έκδοση, ανανέωση και τροποποίηση εθνικών Αδειών Κυκλοφορίας φαρμακευτικών προϊόντων και παρακολούθηση της τήρησης των όρων και προϋποθέσεων αυτών.
- viii. Αξιολόγηση, αδειοδότηση και παρακολούθηση των κλινικών δοκιμών στην Κύπρο.
- ix. Συστηματική και ενεργή συμμετοχή σε ευρωπαϊκές Επιτροπές και Ομάδες Εργασίας ήτοι οι Επιτροπές και Ομάδες Εργασίας (WP) του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων (EMA), του Heads of Medicines Agency (HMA) κ.ά, καθώς και σε διεθνή δίκτυα.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 2: Παρακολούθηση της χρήσης και της ασφάλειας των φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης, μετά την αδειοδότηση και την κυκλοφορία τους στην Κύπρο και στα κράτη μέλη.

Οι κύριες ενέργειες που αφορούν την πιο πάνω δραστηριότητα είναι οι ακόλουθες:

- i. Δημιουργία και εφαρμογή διαδικασιών και επικείμενων μέτρων ασφάλειας για μελέτες που διενεργήθηκαν μετά την κυκλοφορία των φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης στην αγορά, καθώς και αξιολόγηση μέτρων ελαχιστοποίησης των κινδύνων (Risk Minimization Measures, RMM) και ανάληψη πρόσθετων δραστηριοτήτων σχετικών με την ορθολογιστική χρήση των φαρμάκων (π.χ. εκπαιδευτικό υλικό, ενημέρωση στους επαγγελματίες υγείας και ασθενείς).
- ii. Παρακολούθηση, συλλογή, αξιολόγηση και αναφορά των ανεπιθύμητων ενεργειών και άλλων δεδομένων ασφάλειας από τους επαγγελματίες υγείας και ασθενείς σε ευρωπαϊκές και διεθνείς βάσεις δεδομένων (π.χ: Eudravigilance). Επιπλέον, παρακολούθηση και ανταπόκριση σε ελλείψεις φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης και αξιολόγηση της σχέσης οφέλους-κινδύνου, καθώς και εφαρμογή συστήματος ανίχνευσης και διαχείρισης σημάτων (signal detection and management system).
- iii. Παρακολούθηση των δραστηριοτήτων προώθησης και διαφήμισης φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης.
- iv. Συστηματική και ενεργή συμμετοχή στην Επιτροπή Αξιολόγησης Κινδύνου Φαρμακοεπαγρύπνησης του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων (PRAC) με συμβολή στην ενδυνάμωση της φαρμακοεπαγρύπνησης στο ευρωπαϊκό δίκτυο και στον καθορισμό μεθοδολογίας και μέτρων για την παρακολούθηση των φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης και την άμεση αντιμετώπιση και αξιολόγηση των θεμάτων ασφάλειας.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 3: Διασφάλιση ποιότητας και ακεραιότητας της εφοδιαστικής αλυσίδας φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης μέσω επιθεωρήσεων στα υποστατικά παρασκευής, στους κατόχους άδειας χονδρικής πώλησης και μέσω ελέγχων στα ιδιωτικά φαρμακεία

Οι κύριες ενέργειες που αφορούν την πιο πάνω δραστηριότητα είναι οι ακόλουθες:

- i. Επιθεωρήσεις των εγχώριων υποστατικών ολικής ή μερικής παρασκευής, των εισαγωγέων από τρίτες χώρες και των εργαστηρίων επί σύμβαση, για διασφάλιση εφαρμογής των κανόνων ορθής παρασκευαστικής πρακτικής (Good Manufacturing Practice, GMP), προς διασφάλιση συμμόρφωσης με τις σχετικές νομικές απαιτήσεις και κατευθυντήριες οδηγίες και πρακτικές.
- ii. Επιθεωρήσεις των κατόχων άδειας χονδρικής πώλησης για διασφάλιση εφαρμογής ορθής πρακτικής διανομής (Good Distribution Practice, GDP) και επιθεώρηση συστήματος φαρμακοεπαγρύπνησης (GVPs), διασφαλίζοντας ότι ποιοτικά και ασφαλή φαρμακευτικά προϊόντα ανθρώπινης χρήσης κυκλοφορούν στην αγορά.
- iii. Επιθεωρήσεις υποστατικών παρασκευής στο εξωτερικό και έκδοση ευρωπαϊκού GMP certificate για την κυπριακή φαρμακοβιομηχανία, ενισχύοντας την επάρκεια φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης στην επιτόπια αγορά.
- iv. Έκδοση και ανανέωση αδειών παρασκευής και εισαγωγής από Τρίτες Χώρες, αδειών χονδρικής πώλησης, έκδοση πιστοποιητικών Κανόνων Ορθής Παρασκευαστικής Πρακτικής και Διανομής, ενημέρωση της ευρωπαϊκής βάσης δεδομένων EudraGMDDP.
- v. Επιθεωρήσεις για εγγραφή στο μητρώο ατόμων που πρακτορεύουν φαρμακευτικά προϊόντα ανθρώπινης χρήσης.
- vi. Διεξαγωγή δειγματοληψιών στα πλαίσια ετήσιου προγράμματος καθώς και έκτακτων διερευνήσεων για τον μετ' εγκριτικό έλεγχο της ποιότητας των φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης τα οποία κυκλοφορούν στην κυπριακή αγορά (post authorisation quality control).
- vii. Εποπτεία της αποτελεσματικής εφαρμογής του ευρωπαϊκού Κανονισμού 2016/161 για τα Χαρακτηριστικά Ασφαλείας.
- viii. Χειρισμός Ταχέων Ειδοποιήσεων (Rapid Alert) διπλής κατεύθυνσης με λοιπά κράτη μέλη της Ε.Ε., του Ε.Ο.Χ, και των κρατών που έχουν συνάψει συμφωνίες αμοιβαίας αναγνώρισης MRA αναφορικά με προβλήματα ποιότητας φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης.
- ix. Συμμετοχές σε ευρωπαϊκές και διεθνείς εκστρατείες για την καταπολέμηση της παράνομης κυκλοφορίας ψευδεπίγραφων ή και μη αδειοδοτημένων φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης
- x. Συστηματική και ενεργή συμμετοχή σε ευρωπαϊκές και διεθνείς Επιτροπές και Ομάδες Εργασίας ήτοι η Διοικούσα Επιτροπή του PIC/S, οι Ομάδες Εργασίας Επιθεωρητών του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Φαρμάκων GMDDP IWG και PhVIWG, η Ομάδα Εργασίας του HMA, WGEO (Working Group of Enforcement Officers).

- xi. Επιθεωρήσεις >550 ιδιωτικών φαρμακείων, πιστοποιώντας ότι οι φαρμακοποιοί ασκούν το επάγγελμα σύμφωνα με τις νομικές απαιτήσεις, ενώ ταυτόχρονα διασφαλίζεται ότι τα υποστατικά φαρμακείων πληρούν τις υψηλές καθορισμένες προδιαγραφές και η ασφάλής και υπό ελεγχόμενες συνθήκες φύλαξη/αποθήκευση των φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης.
- xii. Έλεγχος ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών.
- xiii. Διερεύνηση παραπόνων από καταναλωτές και αναφορών για παράνομες δραστηριότητες σε σχέση με τα φαρμακευτικά προϊόντα ανθρώπινης χρήσης.
- xiv. Επιτήρηση του προγράμματος εκπαίδευσης/άσκησης των υποψηφίων φαρμακοποιών στην Κύπρο και συνεργασία με άλλα ρυθμιστικά ευρωπαϊκά σώματα σχετικά με την αναγνώριση των προγραμμάτων εκπαίδευσης/άσκησης σε άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε.
- xv. Διενέργεια εξετάσεων για απόκτηση άδειας άσκησης του φαρμακευτικού επαγγέλματος σε τριμηνιαία βάση με 2 θεματολογίες: ήτοι η νομοθεσία και η φαρμακευτική πρακτική, διασφαλίζοντας την επαρκή κατάρτιση των φαρμακοποιών.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 4: Διασφάλιση της ποιότητας και της ασφάλειας των καλλυντικών προϊόντων μέσω επιθεωρήσεων στα υποστατικά παραγωγής και μέσω επιτήρησης της αγοράς

Οι κύριες ενέργειες που αφορούν την πιο πάνω δραστηριότητα είναι οι ακόλουθες:

- i. Επιθεωρήσεις των εγχώριων υποστατικών ολικής ή μερικής παρασκευής, για διασφάλιση εφαρμογής των κανόνων ορθής βιομηχανικής πρακτικής, διασφαλίζοντας ότι ποιοτικά και ασφαλή καλλυντικά διατίθενται στην αγορά, σύμφωνα με τις σχετικές νομικές απαιτήσεις και τις ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές και πρακτικές.
- ii. Διεξαγωγή δειγματοληψιών στα πλαίσια ετήσιου προγράμματος καθώς και έκτακτων επιθεωρήσεων για διερεύνηση παραπόνων που σχετίζονται με τα καλλυντικά προϊόντα.
- iii. Παρακολούθηση του ευρωπαϊκού συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών RAPEX σχετικά με τα καλλυντικά προϊόντα και σχετική ενημέρωση του κοινού μέσω Δελτίων Τύπου.
- iv. Συμμετοχή σε συναντήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Standing Committee on Cosmetics και της ευρωπαϊκής ομάδας εργασίας για τα καλλυντικά.
- v. Συμμετοχή σε εγχώριες και ευρωπαϊκές καμπάνιες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των καταναλωτών αναφορικά με τα καλλυντικά προϊόντα

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ 5: Διαχείριση συστήματος Τιμολόγησης των φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης

Οι κύριες ενέργειες που αφορούν στην πιο πάνω δραστηριότητα είναι οι ακόλουθες:

- i. Ετήσια επικαιροποίηση του τιμοκαταλόγου φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης
- ii. Μελέτη για τη τιμολογιακή πολιτική κάθε 2 έτη.
- iii. Ενεργή συμμετοχή σε ευρωπαϊκά δίκτυα, προς έγκαιρη ανταπόκριση στις αλλαγές των τιμών και στις διαφοροποιήσεις των πρακτικών τιμολόγησης που επισυμβαίνουν στην Ε.Ε.
- iv. Ενεργή και ουσιαστική συμμετοχή στο ευρωπαϊκό δίκτυο τιμολόγησης φαρμάκων με απότοκο όφελος από τις συμβουλές και την εξειδίκευση αρχών που διαθέτουν άρτια οργανωμένα συστήματα τιμολόγησης..

Σημείωση: Ο πιο πάνω στρατηγικός σχεδιασμός των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών για τα έτη 2022-2024 είναι με βάση τον σχεδιασμό που ίσχυε στο Στρατηγικό Σχέδιο 2020-2022, σε αναμονή ολοκλήρωσης των μεταρρυθμίσεων και ψήφισης της νομοθεσίας που αφορά στην ίδρυση της Εθνικής Φαρμακευτικής Αρχής, που αναμένεται να γίνει εντός του 2022, οπότε αυτός θα διαμορφωθεί ανάλογα.

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ - ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Στόχος (Σ) /Δραστηριότητα (Δ)	Δείκτης Επίδοσης (Σ) /Απόδοσης (Δ)	Αποτελέσματα δείκτη - 2020	Περιγραφή
Σ1: Διασφάλιση της ποιότητας, αποτελεσματικότητας, ασφάλειας και τιμών των φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης καθώς και της ποιότητας και της ασφάλειας των καλλυντικών προϊόντων	ΔΕ01: Ανταποκρισιμότητα προς κάθε ενδιαφερόμενο αναφορικά με θέματα ποιότητας, αποτελεσματικότητας, ασφάλειας και τιμών των φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης καθώς και ποιότητας και ασφάλειας των καλλυντικών προϊόντων		Προσδιορισμός ανταπόκρισης των Υπηρεσιών σε τυχόν ζητήματα και προβληματισμούς που εγερθήκαν από τα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με το πεδίο δραστηριοτήτων των Υπηρεσιών Δείκτης σε Δυαδική μορφή – Ναι/Όχι
Δ01: Αξιολόγηση της ποιότητας, αποτελεσματικότητας και ασφάλειας των φαρμακευτικών προϊόντων στα πλαίσια της αδειοδότησής τους στην Κύπρο και στα κράτη μέλη	ΔΑ01: Διεκπεραίωση αιτήσεων για άδειες κυκλοφορίας φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης μέσω της Εθνικής Διαδικασίας		Το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα, σύμφωνα με την ισχύουσα Νομοθεσία, για την ολοκλήρωση της προβλεπόμενης διαδικασίας για τις αιτήσεις για άδεια κυκλοφορίας φαρμακευτικών προϊόντων μέσω της Εθνικής Διαδικασίας είναι 210 μέρες (clock stop). Δείκτης=αριθμός αιτήσεων οι οποίες διεκπεραιώνονται εντός του χρονοδιαγράμματος / συνολικό αριθμό αιτήσεων
Δ02: Παρακολούθηση της χρήσης και της ασφάλειας των φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης, μετά την αδειοδότηση και την κυκλο-φορία τους στην Κύπρο και στα κράτη μέλη.	ΔΑ02: Αξιολόγηση και παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας των εγκεκριμένων μέτρων ελαχιστοποίησης κινδύνων (RMMs)		Αφορά στον αριθμό των μέτρων ελαχιστοποίησης κινδύνου (RMMs) που τυχαίνουν παρακολούθησης σε σύγκριση με τον αριθμό των εγκεκριμένων RMMs σε ετήσια βάση

			Δείκτης= αριθμός RMMs που τυχαίνουν παρακολούθησης / ετήσιος αριθμός εγκεκριμένων RMMs
<p>Δ03: Διασφάλιση της ποιότητας και της ακεραιότητας της εφοδιαστικής αλυσίδας φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης μέσω επιθεωρήσεων στα υποστατικά παρασκευής, στους κατόχους άδειας χονδρικής πώλησης και μέσω ελέγχων στα ιδιωτικά φαρμακεία</p>	<p>ΔΑ03i: Καταχώρηση του αριθμού επιθεωρήσεων σε υποστατικά παρασκευής και κατόχους άδειας χονδρικής πώλησης φαρμ. προϊόντων ανθρώπινης χρήσης, και χώρων διεξαγωγής κλινικών δοκιμών σε ετήσια βάση</p> <p>ΔΑ03ii: Καταχώρηση του αριθμού επιθεωρήσεων των ιδιωτικών φαρμακείων σε ετήσια βάση</p>		<p>ΔΑ03i. Αφορά στον ετήσιο αριθμό επιθεωρήσεων υποστατικών παρασκευής και κατόχων άδειας χονδρικής πώλησης σε σύγκριση με το ετήσιο πλάνο επιθεωρήσεων (Σημ. Το ετήσιο πλάνο περιλαμβάνει τον ετήσιο προγραμματισμό βάσει σχετικής αξιολόγησης κινδύνου, τις νέες αιτήσεις καθώς και τις έκτακτες διερευνήσεις)</p> <p>Δείκτης i = Ετήσιος αριθμός επιθεωρήσεων υποστατικών παρασκευής, εισαγωγέων από τρίτες χώρες, εργαστηρίων επί σύμβαση, χώρων διεξαγωγής κλινικών δοκιμών και κατόχων αδειών χονδρικής πώλησης / Καθορισμένο αριθμό επιθεωρήσεων σύμφωνα με ετήσιο πλάνο</p> <p>ΔΑ03ii Αφορά στον ετήσιο αριθμό επιθεωρήσεων ιδιωτικών φαρμακείων σε σύγκριση με το ετήσιο πλάνο επιθεωρήσεων (Σημ. Το ετήσιο πλάνο αφορά σε ≥ 1 επιθεώρηση/ φαρμακείο/2 έτη)</p>

			Δείκτης ii = Αριθμός επιθεωρήσεων ιδιωτικών φαρμακείων / Καθορισμένο αριθμό επιθεωρήσεων ιδιωτικών φαρμακείων σύμφωνα με ετήσιο πλάνο
Δ04: Διασφάλιση της ποιότητας και της ασφάλειας των καλλυντικών προϊόντων μέσω επιθεωρήσεων στα υποστατικά παραγωγής και μέσω επιτήρησης της αγοράς	ΔΑ04: Καταχώρηση του αριθμού επιθεωρήσεων σε εγχώρια υποστατικά παρασκευής καλλυντικών προϊόντων σε ετήσια βάση		Αφορά στον ετήσιο αριθμό επιθεωρήσεων υποστατικών παρασκευής καλλυντικών προϊόντων σε σύγκριση με το ετήσιο πλάνο επιθεωρήσεων (Σημ. Το ετήσιο πλάνο περιλαμβάνει τον ετήσιο προγραμματισμό βάσει σχετικής αξιολόγησης κινδύνου, τις νέες αιτήσεις καθώς και τις έκτακτες διερευνήσεις) Δείκτης = Ετήσιος αριθμός επιθεωρήσεων υποστατικών παρασκευής καλλυντικών προϊόντων /Συνολικό αριθμό επιθεωρήσεων σύμφωνα με ετήσιο πλάνο
Δ05: Διαχείριση συστήματος Τιμολόγησης των φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης	ΔΑ05: Διεκπεραίωση αιτήσεων τιμολόγησης φαρμακευτικών προϊόντων ανθρώπινης χρήσης σε ετήσια βάση		Το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα σύμφωνα με την ισχύουσα Νομοθεσία για την ολοκλήρωση της προβλεπόμενης διαδικασίας καθορισμού τιμών για φαρμακευτικά προϊόντα είναι 90 ημέρες Δείκτης = αριθμός των αιτήσεων καθορισμού τιμής που διεκπεραιώθηκαν εντός 90 ημερών/ συνολικού αριθμού αιτήσεων που έχουν υποβληθεί και εξεταστεί

ΣΤΟΧΟΣ 1: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ, ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

1. ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Το Γενικό Χημείο του Κράτους (ΓΧΚ) είναι το επίσημο κρατικό εργαστήριο για τις χημικές, μικροβιολογικές, βιολογικές, τοξικολογικές και ραδιολογικές αναλύσεις και το επίσημο Εθνικό Κέντρο Ελέγχου των Τροφίμων και των Υλικών σε επαφή με τα τρόφιμα, του Νερού, των Αποβλήτων, Περιβαλλοντικών δειγμάτων, παράνομων Ναρκωτικών κ.α. Αστυνομικών Τεκμηρίων, Παιδικών παιχνιδιών, Φαρμάκων, Καλλυντικών και άλλων Καταναλωτικών προϊόντων. Είναι επίσης το Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς για αρκετά πεδία σχετικά με την ασφάλεια τροφίμων (Κανονισμός (ΕΚ) 2017/625). Η Κύπρος έχει να διαδραματίσει ένα επιπρόσθετο ρόλο σαν ένα κρίσιμο σημείο εισόδου και ελέγχου των εισαγόμενων τροφίμων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) από Τρίτες Χώρες, ιδιαίτερα εξ ανατολών, καθότι όταν περάσουν τα προϊόντα στην κυπριακή αγορά, ελεύθερα μπορούν να διακινηθούν στην αγορά της Ε.Ε.

Το ΓΧΚ εργοδοτεί 144 άτομα σε διάφορες θέσεις εργασίας εκ των οποίων οι 112 είναι επιστήμονες (Χημικοί/ Βιολόγοι/ Μικροβιολόγοι), οι οποίοι κατέχουν επιστημονικές κλίμακες σε μόνιμη ή έκτακτη βάση. Είναι δε αξιοσημείωτο ότι 75% του επιστημονικού προσωπικού κατέχει μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών. Δώδεκα (12) άτομα ανήκουν στο εναλλάξιμο προσωπικό και 20 άτομα είναι ωρομίσθιοι.

Η κατασκευή του νέου κτηρίου για το ΓΧΚ θα επιτρέψει την επέκταση των πεδίων δραστηριοτήτων και την επίτευξη του οράματος του. Η υλοποίηση του έργου έχει εγκριθεί και τροχοδορείται από το 2018, παρουσιάζονται όμως μεγάλες καθυστερήσεις και εμπόδια στην έναρξη των εργασιών τα οποία οφείλονται σε παράγοντες εκτός των αρμοδιοτήτων του ΓΧΚ, τα οποία αναμένεται να υπερπηδηθούν άμεσα, ώστε εντός του 2022 να επιτευχθεί η έναρξη του έργου.

Το ΓΧΚ αποτελείται από 21 εργαστήρια κάτω από 7 Τομείς. Οι δραστηριότητες του εντάσσονται στα πλαίσια Ετήσιων και Πολυετών Προγραμμάτων Ελέγχου (ΠΠΕ) παρακολούθησης και επιτήρησης, σύμφωνα με τις σχετικές Ευρωπαϊκές και Εθνικές Νομοθεσίες. Η αποτελεσματικότητα των ΠΠΕ κρίνεται ικανοποιητική, αφού κύριος στόχος είναι ο εντοπισμός των ακατάλληλων προϊόντων στην εισαγωγή ή πριν εισέλθουν στην αγορά, όπου είναι δυνατό να εφαρμοστεί. Κατά το 2020 αναλύθηκαν συνολικά 21.500 δείγματα, αριθμοί που συγκρίνονται ευνοϊκά με άλλες χώρες της ΕΕ. Κατά το 2020 παρατηρήθηκε μείωση κατά 15% στον αριθμό των πραγματοποιηθέντων αναλύσεων σε σχέση με τον αριθμό των προγραμματισμένων στα πλαίσια των ΠΠΕ, λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού και των εφαρμοζόμενων μέτρων από τις Αρμόδιες Αρχές. Παρόμοιες περίπου κρίνονται προς το παρόν οι εκτιμήσεις και για το 2021.

Από το σύνολο των 21.500 δειγμάτων, περίπου 6.543 αφορούσαν δείγματα τροφίμων, εκ των οποίων μόνο το 3.0% ήταν εκτός των απαιτήσεων της σχετικής νομοθεσίας παρόλα τα εμφανιζόμενα φαινόμενα δολίων πρακτικών και υποβαθμισμένων προϊόντων λόγω της οικονομικής κρίσης, των κλιματικών αλλαγών κ.α. Παρόμοιες δε ήταν οι διακυμάνσεις προηγούμενων χρόνων (2,5-4.4%, μεταξύ των ετών 2008-2019). Γεγονός που συμβάλλει στην διασφάλιση της κατανάλωσης ασφαλών, και υγιεινών τροφίμων στην Κύπρο και μπορεί να θεωρηθεί ως η πρώτη πρόληψη για την προστασία της δημόσιας υγείας. Τα εν λόγω προγράμματα ελέγχου και επιτήρησης τροφίμων πραγματοποιούνται σε συνεργασία με τις Εθνικές Αρμόδιες Αρχές και καλύπτουν όλη την τροφική αλυσίδα «από το χωράφι ή την φάρμα μέχρι το πιάτο του καταναλωτή».

Στην περίπτωση του περιβαλλοντικού ελέγχου και παρακολούθησης, αυτός εστιάζεται στους υδάτινους πόρους, στον αέρα, στο έδαφος και στα απόβλητα, καθώς και στην ανθρώπινη βιοπαρακολούθηση σε σχέση με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία.

Ως το επίσημο εργαστήριο για την εξέταση αστυνομικών τεκμηρίων, τα επιστημονικά αποτελέσματα της δικανικής χημείας παρέχουν την βάση προς την Αστυνομία για την διαλεύκανση αστυνομικών υποθέσεων. Επιπλέον, παρέχει επιστημονική υποστήριξη προς τη Γενική Εισαγγελία για την απόδοση δικαιοσύνης. Κατά το 2020 εξετάστηκαν 3.880 τεκμήρια.

Η εφαρμοσμένη έρευνα αποτελεί σημαντικό πυλώνα για την συνεχή επιστημονική και τεχνολογική ανάπτυξη του Γενικού Χημείου του Κράτους. Η έρευνα που διεξάγεται συμβάλλει στην επίλυση και στην πρόληψη προβλημάτων, στην διαμόρφωση πολιτικής και νομοθεσιών. Οι κύριοι τομείς έρευνας καλύπτουν την ασφάλεια τροφίμων, νερού, περιβάλλοντος και υγείας, την αυθεντικότητα των τροφίμων και ποτών και την γεωγραφική τους προέλευση, την ασφάλεια άλλων προϊόντων εκτός τροφίμων, όπως επίσης και τα ναρκωτικά. Η έρευνα χρηματοδοτείται μέσα από Εθνικά και Ευρωπαϊκά κονδύλια με ανταγωνιστικές διαδικασίες. Από το 2004 το Γ.Χ.Κ., έχει απορροφήσει συνολικό ποσό ύψους πέραν των 10 εκατομμυρίων ευρώ, συμπεριλαμβανομένου και του έργου στα πλαίσια του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Το ΓΧΚ επεκτείνει συνεχώς τις Ευρωπαϊκές και Διεθνείς συνεργασίες του ώστε να διατηρήσει την αναπτυξιακή και ανταξία πορεία του στο Ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, να ενισχύσει την υποδομή του και να ενδυναμώσει τη συνεισφορά του. Αυτό επιτυγχάνεται μέσα από την ενίσχυση της διεθνούς δικτύωσης και της συνεργασίας του με πανεπιστήμια, ευρωπαϊκά κέντρα έρευνας και άλλα σχετικά σώματα ώστε να προωθείται η ανταλλαγή επιστημόνων, οι από κοινού ερευνητικές δράσεις καθώς και η μεταφορά τεχνογνωσίας, έχοντας συγχρόνως σαν στόχο την ανάπτυξη του σε Κέντρο Αριστείας σε Περιφερειακό και Ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το ΓΧΚ έχει διαπιστευθεί το 2002 σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο EN ISO/IEC 17025:2005 από το Ελληνικό Σύστημα Διαπίστευσης (ΕΣΥΔ). Η διαπίστευση του τεκμηριώνει την αξιοπιστία και την ακεραιότητα των αποτελεσμάτων του. Από το 2014, το ΓΧΚ έχει μεταφέρει την διαπίστευση του στον Εθνικό Φορέα Διαπίστευσης (ΚΟΠΠ), επεκτείνοντας σε συνεχή βάση το πεδίο διαπίστευσης του και κατ' επέκταση και την εμπειρογνωμοσύνη του. Διαχέει δε την γνώση και την εξειδίκευση του και σε άλλα Τμήματα, Εθνικά Ινστιτούτα και Οργανισμούς του ιδιωτικού τομέα σε σχέση με τη Διασφάλιση Ποιότητας τη διαδικασίας Διαπίστευσης και την εκτίμηση κινδύνου.

Το ΓΧΚ έχει αναβαθμίσει ουσιαστικά τη Μονάδα Εκτίμησης Κινδύνου ούτως ώστε αφού αξιολογήσει τα αποτελέσματα του διενεργεί την απαραίτητη εκτίμηση κινδύνου, για να επιβεβαιωθεί ο βαθμός της έκθεσης του γενικού πληθυσμού και ιδιαίτερα των παιδιών σε διάφορους κινδύνους (χημικούς, μικροβιολογικούς/βιολογικούς, ραδιολογικούς κ.α.). Παρέχει επιστημονικά τεκμηριωμένες συμβουλές στις αρμόδιες αρχές διευκολύνοντας τη διαχείριση κινδύνου και τη λήψη αποτελεσματικών μέτρων. Η Μονάδα Εκτίμησης Κινδύνου (ΜΕΚ) επιπλέον παρέχει επιστημονική υποστήριξη στο Συμβούλιο Ασφάλειας Τροφίμων και οι δραστηριότητες της στηρίζονται από την Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφάλειας των Τροφίμων (EFSA). Το ΓΧΚ συμμετέχει στο Συμβουλευτικό Σώμα της EFSA, είναι το Σημείο Επαφής με την EFSA και επίσης συμμετέχει στα διάφορα δίκτυα της EFSA και της Ε.Ε. Στα πλαίσια αυτά των δραστηριοτήτων του ανέπτυξε με χρηματοδότηση της EFSA, έγκριτα εργαλεία εκτίμησης κινδύνου τα οποία έχουν υιοθετηθεί και από άλλα κράτη. Η εμπειρογνωμοσύνη των λειτουργών του ΓΧΚ, διαχέεται και προς άλλα τα Κράτη Μέλη, αφού η EFSA καλεί συχνά εμπειρογνώμονες του ΓΧΚ ως εκπαιδευτές σε εκπαιδευτικά προγράμματα για τα Κράτη Μέλη.

Η ηλεκτρονική αποστολή στην EFSA των αναλυτικών δεδομένων που παράγονται από το ΓΧΚ, η οποία απαιτεί καθορισμένη κωδικοποίηση και ειδικά λογισμικά πραγματοποιείται από την Μονάδα Πληροφορικής (ΜΠ) του ΓΧΚ. Η ΜΠ εργάζεται στενά με την ΜΕΚ, ώστε να συμβάλει στην περαιτέρω ανάπτυξη της, καθώς και στην αναβάθμιση των υποδομών του ΓΧΚ.

Παρόλο ότι το ΓΧΚ είναι ένας δυναμικά εξελισσόμενος οργανισμός, εντούτοις οι υφιστάμενες εγκαταστάσεις του, δημιουργούν εμπόδια στην επιστημονική του ανάπτυξη. Το υφιστάμενο κτίριο, χτίστηκε το 1970 (σύμφωνα με τις απαιτήσεις της εποχής εκείνης), δεν έχει κατασκευαστεί με αντισεισμικές προδιαγραφές και ως εκ τούτου χρειάζεται συνεχή συντήρηση και περαιτέρω μέτρα ασφάλειας. Επιπλέον οι υφιστάμενες κτιριακές εγκαταστάσεις δεν είναι επαρκείς και για το λόγο αυτό δυσχεραίνεται η επέκταση του πεδίου δραστηριοτήτων των εργαστηρίων, πράγμα που σε αρκετές περιπτώσεις είναι υποχρεωτικό, τόσο μέσα από την νομοθεσία της ΕΕ όσο και από τις απαιτήσεις του προτύπου διαπίστευσης. Η κατασκευή νέων εγκαταστάσεων για το ΓΧΚ, οι οποίες να ανταποκρίνονται στο υψηλό επιστημονικό του επίπεδο, σαν Κέντρο Εμπειρογνωμοσύνης και Αριστείας σε εθνικό, περιφερειακό και ευρωπαϊκό επίπεδο, επιβάλλεται. Παρόλο που έχει τροχοδρομηθεί η έναρξη των εργασιών για κατασκευή του νέου κτηρίου από το 2018, παρουσιάστηκαν μεγάλες καθυστερήσεις, λόγω περιορισμού του προσφερόμενου χώρου και ανάγκης τροποποίησης των

αρχικών σχεδίων, προβλήματα τα οποία αναμένεται να υπερπηδηθούν άμεσα, ώστε εντός του 2022 να επιτευχθεί η έναρξη του έργου.

Η Κύπρος, λόγω της στρατηγικής γεωπολιτικής της θέσης έχει να διαδραματίσει ένα σημαντικό ρόλο στα ανατολικότερα σύνορα της ΕΕ και αυτή η ικανότητα πρέπει να ενισχυθεί στο ΓΧΚ. Ο περιφερειακός ρόλος του ΓΧΚ θα προσδώσει προστιθέμενη αξία στην ΕΕ.

Το ΓΧΚ έχει σημαντική συνεισφορά, σαν Σύμβουλος του Κράτους, ανταποκρινόμενο έγκαιρα και έγκυρα σε κρίσεις και προβλήματα που αναφύονται σε θέματα των αρμοδιοτήτων του. Έχει επίσης την αρμοδιότητα της παρακολούθησης και αντιμετώπισης αναδυόμενων κινδύνων και κρίσεων. Για την έγκαιρη ανταπόκριση του με υψηλό επιστημονικό τρόπο, πρέπει να αναπτύσσει συνεχώς το ανθρώπινο του δυναμικό και να διατηρεί τελευταίας τεχνολογίας εξοπλισμό. Η ανταπόκριση του αντικατοπτρίζεται μέσα από την ευελιξία, την υπευθυνότητα και την σωστή διακυβέρνηση τα οποία χρειάζονται συνεχή ανάπτυξη.

Η ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού είναι πρωταρχικής σημασίας για ένα οργανισμό όπως το ΓΧΚ, έτσι ώστε να είναι διαρκώς ενημερωμένος για τις νέες απαιτήσεις της νομοθεσίας και αναλυτικών μεθόδων, νέες δεξιότητες και προσεγγίσεις. Σαν Εθνικό Εργαστήριο Αναφοράς στον τομέα των Τροφίμων (Κανονισμός (ΕΚ) 2017/625) και σαν το Επίσημο Εθνικό Εργαστήριο Ελέγχου για περιβαλλοντικά δείγματα, φάρμακα, καλλυντικά και ναρκωτικά, η συνεχής αναβάθμιση της τεχνογνωσίας και της εμπειρογνομosύνης του αποτελεί προϋπόθεση για την διατήρηση των εισροών και εκροών σε υψηλό επιστημονικό επίπεδο και συγχρόνως προάγει τον ευρωπαϊκό ρόλο της Κύπρου στην περιοχή.

2. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΟ ΣΤΟΧΟ 1

Δραστηριότητα 1: Επιτήρηση/ Παρακολούθηση/ Επίσημος έλεγχος των τροφίμων, νερών, φαρμάκων και άλλων καταναλωτικών προϊόντων

Για τη δραστηριότητα αυτή σχεδιάζονται **Πολυετή Προγράμματα Ελέγχου (ΠΠΕ)**, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της σχετικής νομοθεσίας της ΕΕ.

Συγκεκριμένα άνω των εξήντα συνολικά εξειδικευμένων προγραμμάτων ελέγχου καταρτίζονται και υλοποιούνται χρονιαία στα παρακάτω πεδία:

- Τρόφιμα
- Πόσιμο νερό και άλλες πηγές νερού
- Περιβαλλοντικός Έλεγχος (αέρας, θάλασσα και απόβλητα)
- Φάρμακα και Καλλυντικά
- Παιδικά Παιχνίδια και άλλα βιομηχανικά προϊόντα

Κάθε χρόνο, μετά την ολοκλήρωση των προγραμμάτων ελέγχου, αυτά αξιολογούνται για τη συνεισφορά και την αποτελεσματικότητά τους μέσα από τα αποτελέσματά τους και την ανατροφοδότηση από τις Αρμόδιες Αρχές. Αυτό παρέχει την βάση για τον προγραμματισμό και την οργάνωση των προγραμμάτων ελέγχου του επόμενου έτους/στηριζόμενα σε προτεραιοποίηση του κινδύνου με βάση τις ανάγκες της νομοθεσίας και τα ευρήματα προηγούμενων ετών ή άλλων Κ.Μ. Τα προγράμματα αναθεωρούνται και υπογράφονται κάθε χρόνο.

Η διαχρονική παρακολούθηση του αριθμού των αναλυθέντων δειγμάτων, τα οποία καθορίζονται στα προγράμματα ελέγχου σε συνεργασία με τις Αρμόδιες Αρχές καθώς και ο αριθμός των αναλυθέντων δειγμάτων τα οποία εκτρέπονται από τις απαιτήσεις της νομοθεσίας αποτελούν δείκτη της προστασίας της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος.

Πέραν των παραληφθέντων δειγμάτων, αναλύεται και αυξημένος αριθμός δειγμάτων με σκοπό την διατήρηση της ποιότητας και τη διαρκή ανάπτυξη. Το ΓΧΚ για να συνεχίσει να συμβάλλει στην βελτίωση της ποιότητας της ζωής με την παροχή αξιόπιστων και υψηλής ποιότητας υπηρεσιών πρέπει να διατηρήσει και να επεκτείνει τη διαπίστευσή του ώστε παράλληλα να καταστεί ικανό να αναλάβει τον ρόλο του ως περιφερειακό Κέντρο Αριστείας και ως Κέντρο Αναφοράς στους τομείς των αρμοδιοτήτων του.

Η επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού αποτελεί πρωταρχική ανάγκη για το ΓΧΚ. Η συμμετοχή του προσωπικού σε εσωτερικές και εξωτερικές εκπαιδεύσεις εξασφαλίζει την διαρκή ανάπτυξη.

Η Μονάδα Εκτίμησης Κινδύνου και η Μονάδα Πληροφορικής (ΜΠ) συνεισφέρουν σημαντικά στην αξιολόγηση των αναλυτικών δεδομένων και την διενέργεια εκτίμησης του κινδύνου στα τρόφιμα.

Επιπλέον, η πρόληψη αποτελεί βασικό πυλώνα για τη διασφάλιση της υγείας των καταναλωτών και ως εκ τούτου το ΓΧΚ δίνει ιδιαίτερη σημασία στην επιμόρφωση του κοινού ή/και τους συνεργαζόμενους φορείς και προς τούτο εκδίδει ενημερωτικά έντυπα, οργανώνει ημερίδες, διαλέξεις κ.λ.π.

Δραστηριότητα 2: Ανάλυση Αστυνομικών Τεκμηρίων

Για αυτή τη δραστηριότητα, παραλαμβάνεται μεγάλος αριθμός αστυνομικών τεκμηρίων για ανάλυση από το ΓΧΚ, συμπεριλαμβανομένων και ναρκωτικών. Προβλέπεται συνεχής αύξηση του αριθμού τεκμηρίων, ιδιαίτερα των νέων συνθετικών ναρκωτικών καθώς και έλεγχοι νάρκοτεστ. Οι αναλύσεις αστυνομικών τεκμηρίων δεν μπορούν να ενταχθούν στη βάση ενός προγράμματος, δεδομένου ότι είναι μη προβλέψιμες και εξαρτώνται απόλυτα από την εγκληματικότητα στο κράτος, καθιστώντας έτσι την οργάνωση των εργασιών του εργαστηρίου δύσκολη και απρόβλεπτη.

Για τη διατήρηση της ποιότητας και την επέκταση της διαπίστευσης αναλύεται και σε αυτή τη δραστηριότητα αυξημένος αριθμός δειγμάτων και επιπλέον το προσωπικό συμμετέχει σε εσωτερικές και εξωτερικές εκπαιδεύσεις ώστε να εξασφαλίζεται η διαρκής ανάπτυξη.

Η παρακολούθηση της ανταποκρισιμότητας του εργαστηρίου στην έγκαιρη πραγματοποίηση της ανάλυσης των τεκμηρίων συμβάλει στην άμεση στήριξη του έργου της Αστυνομίας. Ως εκ τούτου, η παρακολούθηση του χρόνου, ο οποίος μεσολαβεί από την παραλαβή των τεκμηρίων των αστυνομικών υποθέσεων μέχρι την έναρξη της ανάλυσης, είναι σημαντικός δείκτης για την έγκαιρη πραγματοποίηση των αναλύσεων

Δραστηριότητα 3: Έρευνα και Καινοτομία

Για αυτή την δραστηριότητα οι υπάρχουσες ερευνητικές δράσεις (Εθνικές και Ευρωπαϊκές όπως Ορίζοντας 2020 της ΕΕ) θα συνεχιστούν.

Επιπλέον η υποβολή νέων προτάσεων για συμμετοχή σε ανταγωνιστικά ερευνητικά προγράμματα σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο αποτελεί προτεραιότητα του ΓΧΚ και αποσκοπεί στην ανάπτυξη και την καθιέρωση του στο διεθνές γίγνεσθαι.

Η αύξηση του αριθμού των επιτυχημένων ερευνητικών δράσεων οι οποίες υλοποιούνται αποτελεί δείκτη προώθησης της έρευνας από την Διεύθυνση του ΓΧΚ.

Στα πλαίσια του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το ΓΧΚ έχει εξασφαλίσει χρηματοδότηση για το έργο “Ενίσχυση των υφιστάμενων ιστοπικών βάσεων δεδομένων κυπριακών τοπικών και παραδοσιακών τροφίμων/ποτών, με την ανάπτυξη πλατφόρμας Block Chain, για την διασφάλιση της ταυτότητας τους”. Το ΓΧΚ με την εγκατάσταση του νέου συστήματος για τον ολιστικό έλεγχο των παραδοσιακών τροφίμων/ποτών εντός του 2021 και εν συνεχεία με την ανάπτυξη της πλατφόρμας για την εφαρμογή της αλυσίδας Block Chain μέχρι το 2024, θα συμβάλει στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων γεωργικών προϊόντων διατροφής, στις εγχώριες και διεθνείς αγορές, καθορίζοντας την αυθεντικότητα τοπικών και παραδοσιακών προϊόντων (οίνος, μέλι, χυμοί φρούτων, οινοπνευματώδη ποτά) καθώς και την νοθεμία (μέλι, ελαιόλαδο, ξύδι, γαλακτοκομικά).

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗΣ - ΓΕΝΙΚΟ ΧΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Στόχος (Σ) /Δραστηριότητα (Δ)	Δείκτης Επίδοσης (Σ) /Απόδοσης (Δ)	Αποτελέσματα Δείκτη - 2020	Περιγραφή
<u>Σ1:</u> Πρόληψη και Προστασία της Ασφάλειας των Καταναλωτών, Περιβάλλοντος και στήριξη της Αστυνομίας	<u>ΔΕ01:</u> Ο αριθμός μη συμμορφούμενων δειγμάτων κάθε χρόνο		Ο αριθμός των αναλυθέντων δειγμάτων στα οποία το αποτέλεσμα ανάλυσης δεν συνάδει με μία προδιαγραφή ή ένα κανονισμό ή ένα πρότυπο.
<u>Δ01:</u> Επιτήρηση/παρακολούθη ση/Επίσημος έλεγχος των τροφίμων, νερών, φαρμάκων και άλλων καταναλωτικών προϊόντων	<u>ΔΑ01:</u> Ο αριθμός των αναλυθέντων δειγμάτων κάθε χρόνο		Ο αριθμός των δειγμάτων τα οποία παραλαμβάνονται και αναλύονται κάθε χρόνο.
<u>Δ02:</u> Ανάλυση αστυνομικών τεκμηρίων	<u>ΔΑ02:</u> Ο χρόνος από την παραλαβή του δείγματος μέχρι την έναρξη της ανάλυσης		Μέση χρονική διάρκεια από την ημερομηνία παραλαβής των τεκμηρίων της αστυνομικής υπόθεσης μέχρι την έναρξη της ανάλυσης
<u>Δ03:</u> Έρευνα και Καινοτομία	<u>ΔΑ03:</u> Ο αριθμός χρηματοδοτούμενων επιτυχημένων ευρωπαϊκών ερευνητικών καινοτόμων προγραμμάτων		Ο αριθμός των επιτυχημένων χρηματοδοτούμενων ερευνητικών καινοτόμων προγραμμάτων το χρόνο